

Sest sina saad Kristuse
tunnistajaks kõigile
inimestele selles,
mida sa oled näinud ja
kuulnud.

Ap. 22,15

METROPOOLIA

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

ISSN 1736- 3284

Me tunnistame armu,
kuulutame halastust, ei
varja heategusid.

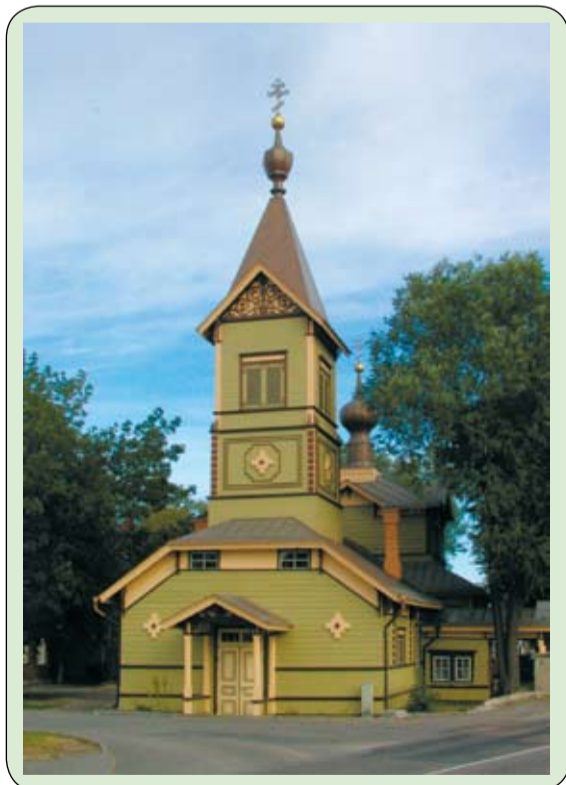
Suurest veepühitsuspalvest

Nr 35 Juuni 2007

Peaminister Andrus Ansip süütab oikumeenilise patriarhi kingitud õlilambi.

Fotod: Gennadi Baranov

Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalkirik.

*Sinu templi uuendamise mälestust pühitsedes,
oh helde ja kõigevägevam Issand,
palume meie Sind, pühitsuse andjat:
Pühitse meie hinge meeletundmised
Ausate kannatajate palvete pärast.*

Selles lehes:

✿ *Metropoliit Stefanus
Kinokunsti
kujutluslikkusest*

loe lk 2

✿ *Püha Siimeoni ja
naisprohvet Hanna
katedraalkiriku
pühitsemine*

*Austria metropoliit Mihhail,
Kadri Jäätma, Madis Kolk*

loe lk 2 ja 3

✿ *Muutused Küprose Kirikus
Ülempreester
Ardalion Keskküla*

loe lk 4

✿ *Välisuudised
Preester Sakarias Leppik*

loe lk 4

✿ *Õigeusu kirikutekstilidest
Sirje Säär*

loe lk 5

✿ *Kaplaniteenistusest
Tartu Vanglas
Munkpreester Eelija (Ojaperv)*

loe lk 5

✿ *Usuõpetuslikke küsimisi
Preester Tihhon Tammes*

loe lk 6

✿ *Diakoonialaager Moostes
Anti Sõlg*

loe lk 6

✿ *Vestlused ema Gavriiaga*

loe lk 10 ja 11

NOORTELEHES

✿ *Laululaager Haapsalus ja
külaskäik Kohilasse
Preester Jüri Ilves*

✿ *Külas Soome Õigeusu
Noorte Liidul
Mikk Sarapik*

AJAS JA VÄLJAS- POOL AEGA

Kino: kujutuslikust ilmutuslikku

Kino! Meie audiovisuaalses tsivilisatsioonis näib see üha enam mängivat „juhtoina” rolli, kuna kino võib nimetada **totaalseks kunstiks** ja kuna see on ka **kunst kõigile**. See on kõige kaasaegsema tehnika kunst, mis suudab tekitada sooja tundelist osadust, mis jääb siia- või sinneroole keelt: kui ta kulmineerub tõelise loovusega (mis on seega osaduslik ja teatavas mõttes abieluline), siis tundub ta olevat avatud ülemaailmse ja sugugi mitte ühtlustava kultuuri liturgia. Sest selles saab end väljendada iga rahvas, iga kohalik kultuur oma pärandiga, muutudes universaalseks ja puudutades vahetult kümnete tuhandete vaatajate hinge ja vahel südantki kogu maailmas, nagu see oli Kurosawa ajalooliste filmide või Tarkovski filmi puhul Rubljovist.

Just sellepärast saame siinkohal rääkida korraka kinost ja kristlusest. Sest inimese elu on eeskätt ja olemuslikult Jumala kaemine; sest kristlus on eeskätt „nägude” religioon; sest kino, mille teke ja areng langes kokku abstraktse kunsti omaga, annab meile teatava rohujuuresandil ärkamisega tagasi imestuse olendite ja asjade üle; ning eeskätt nägude, eriti inimnäo üle: suur plaan nagu tumm kõne, pilk, vaikus, kutse.

Nüansid, ärgem unustagem siiski nüansse! Ja mastaape!

Foto: Gennadi Baranov

Kristuse valguses näeme tõeliselt valgust. Meenutagem juhtumit pimedaga (Mk 8,22-26): alguses näeb ta inimesi nagu puid kõndimas ning lõpuks sai ta täiesti terveks ja nägi kõike selgesti.

Me oleme näinud ehtsat Valgust, me oleme saanud taevasse Vaimu, laulame jumalikul liturgial: „Evangeelselt elamine tähendab tõeliselt,” nagu kirjutab isa Justin Popovitch, „kiirata Jumala Sõna valgust, mitteloitud jumalikkust valgust, muutuda valguseks, saada valguseks, sest elu ja valgus on konsubstantsiaalsed (Jh 1,4) Jumalas, Jumal-Inimeses ja seega ka kõikide tõeliste kristlaste jaoks.” Selles pole midagi kujutuslikku: armurikas valgusesära on meie pühakute ikoonidel särava nimbusena.

Samas on kino **kujutuse kunst, unenäoline kunst**, mis väga tihti **de-realiseerib**. Ta asendab „embuses krobeda” tegelikkuse ja visiooni, mis nõuab pikka ja kannatlikku askeesi, **irreaalsusega, kus võib näha kõike, ilma ise seda elamata**: see avab meis soovi olla miski, mille kohta me, nagu meie ühiskondki, ise ka õieti ei tea, mille kalduvusi ta peegeldab ja võimendab, näiteks tohutut nostalgiat, mis pole muud kui lõpmatu tühjusekurbus. Ja siis on põhjust esitada küsimus: mis on lõppkokkuvõttes kino, see meelelahutusühiskonna lukukivi: kas kutse *de profundis* või Jumala eitus?

Seega ei tohi meie, kristlased, just praegusel ajal loobuda vaimulikust elust, kuna tänapäeva inimesele on vaja anda kindlustunnet transtsendentsi suhtes ja sisemist jõudu, mis on hädavajalikud kunsti, teaduse, aine ja masinate valitsemisel.

Kas ei või me kristlastena praegusel nelipühi liturgilisel ajal, mida läbib paasapäha sära ja mis saab kinnituse nelipühiga, aimata kinokunsti võimalust, mis ei püüaks

de-realiseerida olendeid ja asju, vaid **sür-realiseerida** neid, sidudes pildiloomingu loova kujutluse arenguga, õige poeetilise tunnetusega?

Meie kristlusejärgsel ajastul tunnevad kunstnikud end kristlusest piisavalt vabana, et kasutada seda imelise pildiallikana. Nendele piltidele on edu tagatud – esiteks sellepärast, et on veel kristlasi; teiseks sellepärast, et nad püüvad meie kollektiivses mälus; ning lõpuks sellepärast, et nad vastavad hämarale janule, mis väljendub kinokunsti suures „nostalgias”.

Kui me loeme tähelepanelikult Luuka kirjakohta Emmause ränduritest (Lk 24,13-36) kinokunsti perspektiivis, siis ta ütleb meile: kui Jeesuse kuju ja saatus lakkamatult kinokunsti kummitavad, siis ärgem kartkem minna lõpuni vabadusega, mis sihhib viimset orjust, surma.

Luukas kirjutab: „Siis avanesid neil silmad ja nad tundsid ta ära. Ja tema kadus nende silmist” (Lk 24,31). Omalt poolt ma seletan seda nii, et ainus tõeline sõnakuulmatus, mis on väärt kogemist, on ülestõusmine, kui ei nähta enam Kristust, keda nähti, nõnda nagu seda said omal nahal tunda Emmause teekäijad.

Andrei Tarkovski ütles, et looming peab olema „ilmustus”, et film võib olla „autorile ja vaatajale puhastav vaimne toiming”.

Olgu ta ka – ja eriti just tänapäeval – **ümberkujunemise ilu, mis on käinud läbi Risti vintsutuste, ühesõnaga, surma ja ülestõusmise ilu**.

+ STEFANUS

Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

ÜLIPÜHITSETUD AUSTRIA METROPOLIIDI MIHHAILI, KONSTANTINOOPOLI OIKUMEENILISE PATRIARHAADI ESINDAJA KÕNE TALLINNA PÜHA SIIMEONI JA NAISPROHVET HANNA KATEDRAALI SISSEPÜHITSEMISEL

Ülipühitsetud Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus!

Teie Ekstsellents, härra president!
Teie Ekstsellents, härra peaminister!
Aulised Õigeusu kirikute esindajad!
Armsad isad ja vennad!
Armas jumalarahvas!

Kristus on üles tõusnud!

Kuna „Kristus on surnust üles tõusnud, surmaga surma maha tallanud ja neile, kes hauas olid, elu kinkinud”, seepärast on kogu maailm, ja ka Eestimaa ning tema pealinnas Tallinnas olev püha Õigeusu Kirik, „täis rõõmu, sest on saanud tunda ülestõusmist”. Seda rõõmu kasvatab veelgi pühade Siimeoni ja Hanna katedraali sisseõnnistamine, mida peetakse täie pidulikkusega. On ju see pühakoda antud tagasi tema õigesse kasutusse – õigeusu jumalateenistuste pidamiseks – ning nüüdseks on tema ennistamistööd lõpule viidud.

Ja kuna, nagu ütleb püha Paulus „kui ühte liiget austatakse, siis rõõmustavad sellega ühtlasi kõik liikmed” (1Kr 12:26), rõõmustavad koos Teiega, armas ja üliväga auline Ülemkarjane, ning Teie ümber seisva püha vaimulikkonna ja vaga karjaga ka kõik maailma õigeusu Kirikud, alates

Foto: Gennadi Baranov

Kristuse Suurest ja Pühast Emakirikust Konstantinoopolis, aulisest Oikumeenilisest Patriarhaadist.

Nüüdsel pühapäeval ja pidulikul hetkel on mul rõõm ja au esindada kõigepühamat oikumeenilist Aujärge ja selle Jumalast seatud Esikarjast, pühimat oikumeenilist patriarhi Bartholomeost, ning ka eesõigus tuua temalt tervisi, mis saadatud vennaliku armastuse ja lugupidamisega Teile, ülipühitsetud valitseja, Eesti püha autonoomse Kiriku esikarjasele, selle õilsa maa riigivõimudele, auväärsele Eesti valitsusele, ja anda ka edasi tema auline patriarhlik õnnistus ja isalik armastus üllameelsele eesti rahvale ja kogu siinsele pühale Õigeusu Kirikule, kes on võidelnud head võitlemist oma usku tunnistades.

Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik, mis olude sunnil ei saanud palju aastaid tegutseda, mille autonoomia aga Jumala armust ja Oikumeenilise Patriarhaadi hoolitsuse läbi taastati, on jätkanud tööd vaimulikul põllul ning külvanud evangeeliumi kuulutuse seemet Eesti õigeusuliste hingedesse. Ta annab tunnistust õigeusust praegu, keset paljusid ebasoodsaid asjaolusid siin maailmas, kinnitab oma karja risti kandmisel elus, ja juhatab neid ülestõusmise poole, seistes ristiohvri väes ja ülestõusmise valguses silmitsi kõigi raskustega, mis tema tunnistusetoost segavad; seejuures on talle abiks ka riigi esindajad vastavalt oma volitustele.

Väga suurt rõõmu tunneb Konstantinoopoli Emakirik, kes 1996. aastal aitas Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikul jõuda vaimulikule uuestisünnile ja kosumisele ning kiriklikule

omavalitsusele, nähes nüüd meie päevil tema edasijõudmist Kristuse abiga ning tähist, milleks on õigeusu maailma uuemas ajaloos ka tänane pühitsetav katedraalkirik – kohaliku Õigeusu Kiriku südame – sisseõnnistamine.

Aulise Oikumeenilise Patriarhaadi esindajana ja ka kohal viibivate Õigeusu Kirikute – vana ja kuulsa Aleksandria Patriarhaadi ning pühade Küprose, Kreeka ja Soome Kirikute – esindajate nimel annan Teile, ülipühitsetud ülemkarjane, üle Tema Pühaduse oikumeenilise patriarhi Bartholomeose ja tema Püha Sinodi, samuti Tema Õndsuse, Aleksandria patriarhi Teodorose, Tema Õndsuse Küprose peapiiskopi Krüsostomose, Tema Õndsuse Kreeka peapiiskopi Kristodulose ja ülipühitsetud Soome peapiiskopi Leo südamlilikud tervitused, soovides Teile, ülipühitsetud valitseja, pikka iga, edenemist Teie esikarjasetöös ja teenimises, head seisu Eestis olevale pühale Õigeusu Kirikule tema enda rahva ja üldõigeusu ühtsuse ning tunnistuse kasuks, kõige esiteks aga Kolmainu Jumal auks, kellelt tuleb „iga hea and ja iga täiuslik vara”.

Ülipühitsetud Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus!

Vaimus kohal oleva oikumeenilise patriarhi isand Bartholomeose nimel annan Teile selle õlilambi, et selle kiriku pühale altarilaul põleks ülestõusmise kustumatu valgus, koos patriarhi südamliku sooviga, et Jumala abiga ja kohalike pühade – Platoni, Mihhaili ja Nikolai – palvete läbi paistaks Kristuse valgus kõikidele ja hajutaks pimeduse ning valgustaks ka Teie Ülipühitsetuse elupäevi ja töid ja Eesti püha Kiriku elu. Aamen.

EESTI APOSTLIK-ÕIGEUSU KIRIK SAJENDALE KATEDRAALI

Madis Kolk

4. mail leidis aset Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalkiriku pühitsemine. Metropoliit Stefanuse kutsel osalesid pühitusteenistusel Konstantinoopoli oikumeenilise patriarhi esindaja, ülipühitsetud metropoliit Mihhail Austriast, metropoliit Proterius Aleksandriast, metropoliit Pavlos Kreekast, Joensuu piiskop Arseni ja metropoliit Johannes Soomest, arhimandriit Kyprianos Milidonis Küprosel, preester Ephraim Triantafilopulos, iguumen Stephanos Rinos ja arhond Panagiotis Korliras Kreekast ning rohkesti teisi väliskülalisi. Samuti Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku vaimulikud, kirikupead teistest Eesti Kirikute Nõukokku kuuluvatest konfessioonidest, president Arnold Rüütel ja Ingrid Rüütel, peaminister Andrus Ansip, Mart Laar, Tunne Kelam ja Mari-Ann Kelam jpt.

Viis aastat tagasi alanud ettevalmistustööd jõudsid lõpule nädal enne kirikupühitsust, mil Siimeoni ja Hanna kirikusse paigaldati Kreekas käsitööna valminud pärnapuust ikonostaas, piiskopitroon ja kirikutoolid. 3. mai õhtul pidas kirikus loengu ikonostaasi tekkest ja arenguteest alates 5. sajandist ning konkreetselt Siimeoni ja Hanna kiriku ikonostaasi sünniloost George Ekonomides, kes koos oma isa ja vendadega selle ikonostaasi valmistaski. Meistri sõnutsi on selles kasutatud elemente ikonostaasi kõigist arenguperioodidest, ühendades Õigeusu Kiriku traditsiooni Eestile omaste kujunditega, mida on leitud nii meie rahvusliku kunstipärandi lillemotiividest kui ka Tallinna vanalinna arhitektuurist. Ajaloorännakud jätkusid 4. mai hommikul vanalinna ekskursiooniga, mille viis väliskülaliste jaoks läbi Mart Laar.

Õhtul koguneti Tallinna Issanda Muutmise kirikusse, kus algas pühitsemisteenistus ning kust viidi Siimeoni ja Hanna kiriku altariisse märterpreestrite Nikolai ja Mihhaili säilmed. Seejärel toimus altarilaua pesemine ning salvimine. Austria metropoliit Mihhail andis Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikule üle oikumeenilise patriarhi kingitud õlilambi, mille süütas peaminister Andrus Ansip.

5. mai hommikul jätkusid pidulikud sündmused liturgiaga kõigi kohalesaabusid vaimulike osavõtul, mille järel tunnustas metropoliit Stefanus Piiskop Platoni III järgu ordeniga katedraalkiriku taassünnile kaasaaidanud. Ordeni pälvisid ikonostaasi annetaja George Aslanidis Kreekast, Rahvusoper Estonia direktor Paul Himma, kes andis veebuari lõpul kirikule seni teatri valduses olnud kirikukellad ning Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti muinsuskaitseosakonna juhataja Boris Dubovik.

Metropoliit Stefanusest vasakul Boris Dubovik ja George Aslanidis, paremal Paul Himma. Foto: Gennadi Baranov

PIISKOPPIDE KÜLAKÄIK LÕUNA-EESTISSE

Kadri Jäätma

Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraali pühitsemisele saabunud külalised tutvusid ka meie Kiriku kogudustega Lõuna-Eestis.

Laupäeval, 5. mail, pärast piiskoplikku liturgiat Siimeoni ja Hanna kirikus sõideti Tartusse, kus mindi esmalt Jumalaema Uinumise, Uspenski kirikusse. Piiskoppide saabudes oli kirikurahvas kirikukellade saatel õues külalisi tervitamas. Külalised läksid kirikusse ja austasid preestermärtrite Mihhaili ja Nikolai säilmeid. Seejärel võeti kirikust kaasa märtrite ikoonid ja mindi ühises ristikäigus märtrite hukkamispaika Krediidikassa keldrisse. Auvales olid üliõpilasseltsi Põhjala esindajad. Piiskopmärter Platon kuulus EÜSi Põhjala liikmeskonda.

Keldris, kus 1919. aasta 14. jaanuaril hukkasid bolševikud piiskopmärter Platoni ja preestermärtrid Mihhaili ja Nikolai, peeti palveteenistus. Tagasi Uspenski kiriku juurde mindi ristikäigus. Kirikus austati preestermärtrid teenistusega.

Metropoliit Stefanus andis külaliste auks õhtusöögi, kus osalesid ka kohalikud vaimulikud ja koguduse esindajad. Õhtul külastati Tartu Pühade Aleksandrite kirikut, kus arutleti ikonostaasi tegemise võimaluste üle.

Seto Talumuuseumis.

Foto: Margus Lepvalts

Tartus Uspenski kiriku juures.

Foto: Margus Lepvalts

Pühapäeva hommikul sõideti Värskasse jüripäeva tähistama. Nagu traditsiooniks saanud, oli Värskas sel puhul väga palju inimesi. Jüripäevaks tullakse üle Eesti oma kodukohta, et ühiselt seda päeva tähistada ja haudadel esivanemaid mälestada. Piiskopid ja külalised saabusid Värskasse ja läksid preestri majja. Seal valmistuti teenistuseks ja ühiselt jalutati kirikuni. Rahvas seisis spaleeris kiriku ees ja tervitas külalisi. Kohale olid tulnud ka külalised Kihnust. Seejärel toimus piiskoplik liturgia Värskas Püha Georgiuse kirikus. Rahvast oli nii palju, et kõik ei mahtunudki kirikusse, paljud olid väljas ja liitusid ristikäiguga ümber kiriku. Pärast jumalateenistust loeti haudadel hingepalvet ja söödi-joodi lahkunute mälestuseks.

Piiskopid külastasid ka Seto Talumuuseumi ja lõunatasid Tsäimajas, kus pakuti setu rahvustoite. Külalistele tutvustati ettevalmistamisel olevat tsässonate raamatut, laulis setu rahvalaulu ansambel.

Piiskopid ja külalised osalesid ka Värskas kirmaskil, mis oli väga meeleolukas ja lõbus. Julgemad kiikusid külakiigel ja tantsisid rahvatantse. Seejärel sõideti Plaani, kus isa Rafael tutvustas Plaani kirikut, selle ümbrust ning tuleviku-kavasid. Viimasena külastati Võru Suurkannataja Ekaterina kirikut.

Lõuna-Eesti visiidi lõpetas ühine kohvilaud Võru koguduse majas. Seal tänas metropoliit Mihhail oma südamlikus kõnes metropoliit Stefanust ja kogu kirikurahvast sooja vastuvõtu eest ja soovis õnnistust Kiriku ülesehitamisel.

Ristikäik ümber Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalkiriku.

Foto: Gennadi Baranov

KÜPROSE KIRIKU RÕDMUST OSA SAAMAS

Ülempreester
Ardalion Keskküla

Foto: Roland Põllu

Püha Siimeoni ja Naisprohvet Hanna katedraalkiriku pühitsemise pidupäevad 4. ja 5. mail said sümbolise jätku Küprosel sealse Kiriku rõõmupäevadest osasaamise näol. Meie Kiriku külaliseks katedraali pühitsemisel oli arhimandriit Kyprianos Milidonis. Vastukutse meie Kirikule realiseerus metropoliidi soovil siinkirjutaja kaudu. Viibisin 11.–14. maini Küprosel ja sain osa sealse rahva rõõmust kahe metropoliidi – Basiliose ja Nikiforose – ametisse valimise ja troonileseadmise puhul. Metropoliit Basiliosele tuleb oma valitsusaega alustada Ammohostose metropoolia keskuse rajamisega, Kikku kloostri ülem metropoliit Nikiforos jääb ilmselt kloostri elama: tema valitsusala laienes ka kloostri ümbrusele.

Küprose Kirik elab oluliste muutuste ajajärgus. Senise viie metropoolia asemel tuleb neid kaksteist, seega on ka Püha Sinod senisest oluliselt suurem. Peapiiskop valitakse viieks aastaks. Töötatakse välja Kiriku uut põhikirja. Selle töö juures on tuntud huvi ka meie Kiriku põhikirja vastu.

Pidustuste käigus sain tutvuda Küprose peapiiskopi Chryostomose residentsiga ja saare kõige kuulsama, Kikkoses asuva kloostri, samuti jälgida liturgiat Kikku kloostri

esinduses Metochioni kloostri, mis asub Küprose pealinna Nikosias (tänapäevase nimega Lefkosia). Sõit mägedes asuva Kikku kloostri oli vaimustav, samuti see, kuidas rahvas võttis vastu uut metropoliiti ja pidas kirikupüha. See on piirkonna üldrahvalik pidupäev, millesse mahtus vaimulike ristikäik läbi tiheda hõiskava rahvahulga, mil kuulsid hüüdeid *Akrios!* (kreeka keeles „väär”, „kõlblik”) ja said osa roosilehtede sajast ning roosivee piserdamisest, mängis orkester, lapsed lehvitasid lipukesi, suu-red hoidsid kõrgel plakateid oma vaimuliku juhi pildiga... Kui kirikusse saabuti, oli raskusi jõudmisega oma kohale altari juures. Järgnes lühike jumalateenistus koos pikkade tervituskõnedega (antud juhul Oikumeeniliselt Patriarhilt metropoliit Gennadiose suu läbi, Küprose peapiiskopilt ja troonile

seatud metropoliidilt). Kui ametlik osa läbi, järgnes ühine eine ja meele muljetest rikkana jälle oma teed.

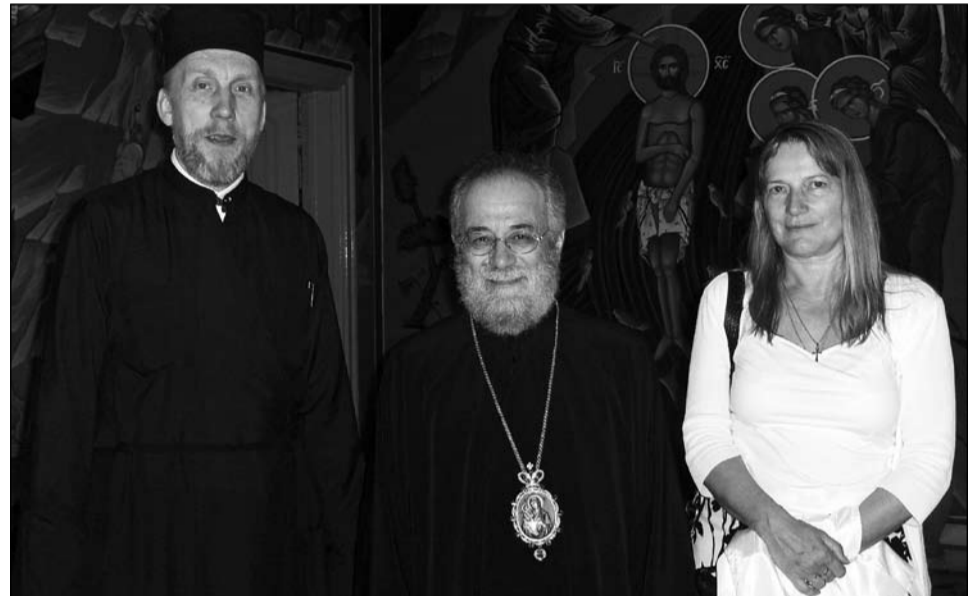
Andsin Küprose peapiiskopile ja metropoliitidele Basiliosele ning Nikiforosele üle metropoliit Stefanuse tervitused ja kingitused, sealhulgas EAÕK värsked meened – filmi „Palverännak” ja heliplaadi koguõõteenistuse lauludega katedraalkiriku lauljate esituses.

Päevade lisakingituseks oli tutvumine Gruusia Kiriku delegaatidega – piiskoppide Stefani ja Georgiga. Piiskop Stefan saatis oma Eesti nimekaimule visiitkaardi.

Nii süvenevad kohalike Kirikute head suhted.

Kikkose metropoliit Nikiforos tänukõnet pidamas.

Ammohostose metropoliit Basiliose külalistega Eestist ja Saksamaalt.

PATRIARH BARTHOLOMEOS I TERVITAS KONVERENTSI ORIENTALE LUMEN

Preester Sakarias Leppik

FAIRFAX/USA, 18. mai, RSN – Oikumeeniline patriarh Bartholomeos I tervitas Konstantinoopolis kogunenud vanade kirikute koostöökonverentsi *Oriental Lumen*, rõhutades liturgilise elu tähtsust.

Oriental Lumen on 1045. aastal lõhenenud kirikute ilmikutöötajate oikumeeniline koostöökonverents, mis tegutseb Roomakatoliku Kiriku, õigeuskirikute ja katoliiklike idariituskirikute piiskoppide ja patriarhide õnnistusel ning mis on seadnud sihiks kirikute ühtsuse taastamise.

Patriarh Bartholomeos ütles oma kõnes, et on rõõmus konverentsi tegevuse üle ja sõnas: „teie siinviibimine ja osavõtlikkus kinnitavad meie usku, et igaüks meist, täites oma kohta Kristuse Ihus, peab püüdma ühiselt kaaskristlastega saavutada Issanda käsku, et me tema jüngritena oleksime üks”.

Tema Pühadus pööras oma kõnes tähelepanu liturgiale kui kirikliku elu keskmele. „Just liturgias saavad oma tõelise olemuse ja lõpliku tähenduse kõik kirikliku elu ja vaimuse aspektid, pastoraalne teenimine ja kanooniline õigus.”

Konverentsi esimees Jack Figel märkis, et on suurhetk seista Konstantinoopolis külge-külge kõrval koos ortodoksides ja katoliiklastega, üksteiselt õppides. *Oriental Lumen* konverentsid on oikumeenilises liikumises ainulaadsed, kuna neile on avalikkuse ligipääs ja neist võtavad osa nii vaimulikud kui ka ilmikud, nii teoloogid kui ka kirikujuhid.

Konverentsi *Oriental Lumen* plenaaristungeid juhtis õigeusu kirikute poolt Diokleia metropoliit Kallistos Oxfordist ja preester Andrej Dudtšenko Ukraina Õigeusu Kirikust. Järgmine konverents leiab aset 25.–28. juunini 2007 San

Diegos USAs ja selle teema on „Ikoonid: meie usu väljendajad.”

KIRIKUTE MAAILMANÕUKOGU KUTSUS JORDAANIAT ÜLES TUNNUSTAMA JERUSALEMMA PATRIARHI

AMMAN, 24. mai, AP – Maailma kirikuid ühendav suurim oikumeeniline organisatsioon – Kirikute Maailmanõukogu – kutsus Jordaaniat üles muutma oma otsust ning tunnustama Kreeka õigeusu Jeruusalemma patriarhi Theofilos III.

Jordaania lõpetas patriarhi tunnustamise, väites, et too ei suutnud annulleerida ebaseaduslikku kirikule kuuluva maa müüki Iisraelile.

Jerusalemma patriarhaat on seotud 1958. aastal jõustunud Jordaania seadusega, mis keelab Jeruusalemma ja Jordani läänekalda territooriumil kirikule kuuluva maa või muu kinnisvara müügi Iisraelile, kes maad 1967. aasta Lähis-Ida sõjas okupeeris.

1994. aasta Ammani rahuleppe kohaselt vastutab kristlike ja moslemi pühapaikade korrashoiu eest Jeruusalemmas Jordaania. Jeruusalemma patriarhaati kuulub ligi 100 000 õigeusklikku, kellest suurema osa moodustavad palestiinlastest kristlased.

Maailmanõukogu president Dr Samuel Koba kirjutas Jordaania peaministrile Marouf al-Bakhitile, et Jordaania samm võib tekitada Jordaania ja Palestiina õigeuskogukonnas lõhesid, mis päädivad negatiivsete kiriklike ja sotsiaalpoliitiliste järeldemitega. Kobia nentis, et patriarh Theofilose tunnustamine on hädavajalik patriarhaadi üksuste normaalse tegevuse tagamiseks.

Patriarh Theofilos valiti Jeruusalemma patriarhiks pärast toonase patriarhi Ireneose tagandamist, mille tingis kirikule kuuluva kinnisvara, sealhulgas kahe hotelli ebaseaduslik müük Iisraeli firmale.

Jerusalemma patriarhil peab seaduse kohaselt olema Jordaania Kuningriigi, Iisraeli Riigi ja Palestiina omavalitsuse tunnustus.

KÜPROSE JA KREEKA KIRIKUD JÄTKAVAD KOOSTÖÖ LAIENDAMIST

ATEENA, 8. mai, *Ecclesia News* – Küprose ja Kreeka kiriku esindajad väljendasid tahet hoida jätkuvalt tugevaid sidemeid ning laiendada koostööd kõikides valdkondades: religioosel, sotsiaalsel, pastoraalsel ja rahvuslikul tasandil, teatas Küprose Kirik oma avalduses.

Küprose Kirik esitas omapoolse avalduse pärast Kreeka Õigeusu Kiriku peapiiskopi Christodoulose nädalapikkuse Küprose-visitidi lõppu. Avaldus märkis, et peapiiskop Christodoulose sõnul toetab Kreeka Kirik nii Küprose kui Kreeka riigi rahvusvahelisi samme saareriigis rahvusvahelise õiguse kehtivuse taastamiseks, mis lõppes Türgi vägede sissetungiga 1974. aastal.

„Selle võib saavutada Türgi okupatsioonivägede väljaviimisega, pagulaste naasmisega oma kodudesse, humanitaarprobleemide lahendamiseks kaotsiläänud inimeste leidmiseks, inimõiguste järgimise ja kultuuripärandi säilitamisega Türgi okupeeritud saareosas,” märkis avaldus.

Avaldus rõhutas vajadust kahepoolsete kohtumiste süsteemseks muutmiseks, mille eesmärgiks on ühised sammud kreeka keele ja ajalookäsitluse toetamiseks. Samuti väljendasid mõlemad kirikud koostöövajadust bioetika, keskkonna-, inimõiguste, immigratsiooni, noorte-, pere- ja narkomaania-küsimustes.

Mõlema kiriku peapiiskopid usuvad avalduse kohaselt, et hellenism säilitab ka edaspidi oma vaimulikud ja rahvuslikud juured ning väärtused. Peapiiskopid usuvad ka Küprose probleemi sellisesse lahendusse, mis ühendaks riigi üheks, vabaks, iseseisvaks ja demokraatlikuks kogukonnaks.

**ÕIGEUSU
KIRIKUTEKSTIILID**
Sirje Säär

Foto: Gennadi Baranov
Katted

Armulauariistade jaoks on kolm katet. Ristikujuliste karikakatetega kaetakse armulauakarikas ja diskos. Üle nende laotatakse ristkülikukujuline laotus ehk aer (kr k *aér* – õhk). Kõik kolm sümboliseerivad Kristuse surilinu. Laotus, mida preester suure sissemineku ajal õlal kannab ja pärast altaril üle karika ja diskose laotab, sümboliseerib ka kivi, mis Kristuse haua ette veeretati. Usutunnistuse ajal lehvatab preester laotust andide kohal, meenutades maavärinat, millega kivi haua eest ära veeretati ja tähendades ka õhu puhastamist pühade andide kohal.

Altarilaua, mis sümboliseerib nii Kolgatat kui ka Kristuse hauda, on kolm, mõnikord kaks katet. Kõige all on Kristuse surilina kujutav valge riie, mille nimi on katasark. Selle peal on veel üks või kaks katet. Kõige pealmist neist vahetatakse vastavalt kirikliku kalendri värvide muutumisele. Sel puhul vahetatakse ka kuninglike uste eesriiet.

Liturgilised värvid vahelduvad ka armulauariistade, analo- ja ohvri laua katetes ning altariteenijate riietes.

Kõige püham ese altarilaua ja ka kogu kirikus on iliton või antimins, milleta ei ole võimalik armulauatalitust ehk eucharistiat toimetada.

Iliton (kr k *eilyton* – rätik, millesse oli mähitud Kristuse pea Tema hauas viibimise ajal) on linik, millele on maalitud või trükitud Kristuse haudapanemise stseen.

Antimins (kr k *antiménsion* – (altari)laua asemik) on niisugune iliton, millesse on õmmeldud mingi püha reliikvia.

Ilitonid ja antiminsid pühitseb piiskop erilisel teenistusel, mille koht ja aeg kirjutatakse nendele koos pühitseva piiskopi allkirjaga. Kogudustele väljastamisel kirjutatakse neile ka vastava koguduse (kiriku) nimi.

Ilitoni võib kasutada ainult kirikus pühitsetud altarilaua peal;

antiminsi, mis on altarilaua asemik selles peituva püha reliikvia tõttu (algkirikus pühitseti ande märtrite haudadel), võib kasutada muudes hoonetes, vabas looduses jne.

Nii iliton kui ka antimins avatakse keset altarilauda liturgial keeurubide laulu ajal. Ainult nende peal leiab aset leiva ja veini salaruslik ümbermuutumine Kristuse kõigepuhtamaks ihuks ja kõigekallimaks vereks.

Konstantinoopoli patriarhaadile alluvates ja paljudes teistes õigeusu kirikutes on tavaliselt kasutusel antiminsid, seda ka pühitsetud altaritega kirikutes. Ilitonid on kasutusel näiteks mõnedes kreeka kirikutes.

Antiminsi peal, kui see tarvitusel ei ole, asetseb evangeelium. Peale selle on altarilaua veel rist ja väikene laegas (kr k *artophorion*) pühade andidega armulaua jagamiseks liturgiatega vaheagadel (haigetele, surijatele). Nii viibib Issand Kristus, Kiriku Kuningas, müstiliselt alati altarilaua. Altarilaua on ka küünla- ja jalad, milles liturgia toimetamise ajal peavad põlema küünlad. Küünlad sümboliseerivad Kristust – maailma Valgust. Vanal ajal olid küünlad ka ainsaks valgustuseks preestrile.

Kristuse surikuju

Suure reede õhtuteenistusel, Kristuse surmahetkel, kantakse altarist kirikusaali keskele Kristuse surikuju – suur ikoon, millel on kujutatud surnud Kristus (kr k *epitaphios*, vene k *plastanitsa*). Suurel laupäeval kantakse surikuju lauldes ümber kiriku ning seejärel jääb ta kirikusse kuni paasaja lõpuni – taevanimise pühani. Ülejäänud aja peetakse surikuju kangastesse mähitult selleks ettenähtud kirstus.

Surikuju ajalugu sellisena algab 13.–14. sajandil. Armulauateenistuses kasutataval laotusel hakati kujutama ristilöödud Kristust n-õ Efesose punasel salvimiskivil lamavana. Suure reede sissekäigul kanti evangeelium sellesse mähituna kiriku keskele. Nii kujutati seda, kuidas Kristuse ihu sai mähitud Arimaatia Joosepi poolt linaesse kangasse.

Vähehaaval omandas laotus sissekäigul kõige suurema tähtsuse. Seal juba edasi sündis eriline surikujuikoon, millel kujutati Kristuse matmist ja haua äärel leinamist. Laotust kasutati liturgial nagu ennegi, kuid sellele lisaks sündis uus tekstiilikoon, mida kasutati vaid suurel reedel, suurel laupäeval ning paasajal altaril.

Kesküla ja munkpreester Eelija (Ojaperv). Lisaks ühe ehk teise kaplani isiklikule panusele abistab vangisviibivaid õigeusulisi, kellest mitmed alles vanglas ristimise Salasuse vastu võtnud, meie Kirik tervikuna, toetades nii materjalide kui ka õpetamise kaudu ikonostaasi valmistamist Tartu Vangla kirikus (kes ülimalt korrektsust taga ajab, ütleb „kabel”, sest aujärge seal pole) – pühakujuseina meisterdavad vangid ise. Idee õigeusu jumalateenistusi ekstreemsete olude kiuste ehtsa õigeusu ikonostaasiga kaunistada pärineb Tartu Vangla vanemkaplanilt Olavi Ilumetsalt, kelle algatust meie valitseja, Tallinna ja kogu Eesti ülipühitsetud metropoliit Stefanus igati toetas.

Käesoleva Issanda aasta Suure Nädala esmaspäeval oli Tartu Vanglas koguliku õlitamise Salasust toimetamas ja valmiva ikonostaasi äsja (täpsemalt sellesama suure esmaspäeva varahommikul) ülesseatud osasid sisse pühitsemas metropoliit Stefanus ise. Tõsiasi, et ülemhingekarjane just Pühal ja Suurel Nädalal külastuseks aega leidis, oli Tartu Vangla õigeusulisele karjakesele suureks rõõmuks, toeks ja kinnituseks – aga samuti tunnistuseks kogu Tartu Vangla rahvale.

Üks annetus annab eeskujule teisele ja nii lisandus ikonostaasile nüüd Jumalasünnitaja (analo-i) ikoon „Leevenda mu kurbust” (kirikuslaavi k *Утоли моя печали*), Moskva Patriarhaadi EÕK metropoliit Korneliuse kingitus. Ikooni andis EV Justiitsministeeriumis Eesti vanglakaplanite tea-

Surikuju oli 18. sajandini harilikult tekstiilikoon, mille kujutis oli tikitud kuld-, hõbe-, ja siidniitidega siidkangale. 19. sajandist alates levisid sametkangastele osalt maalitud, osalt tikitud ja osalt kuld- ja hõbebrokaadist aplitseeritud surikujud.

Suurimad neist olid kuni kolme ruutmeetrilised meisterlikult tikitud ikoonid, mis valmisid kloostrite töökodades ning rikaste perede ülalpeetavates õmblustöökodades.

Surikujudel kujutati Kristuse hauda asetamist, haua ääres leinamist või Kristust hauas. 2. sajandil hakati surnud Kristust kujutades järjest enam järgima Edessa mandylioni ehk kätetahtud pühakuju.

13. sajandist alates kujutatakse surnud Kristust inglitest ja seeravitest ümbritsetuna lamamas salvimiskivil, käed ristatud rinnale, riidetatuna vaid niudevõsso.

Järgnevate sajandite jooksul jääb kujutis samaks, lisanduvad Kristust embav Jumalaema ning Johannes Jumalasõnaõpetaja. 16. sajandil ilmuvad haua äärde veel leinavad naised, Arimaatia Joosep ja Nikodeemus. Põhisünnimusele lisaks kujutati surikuju taustal mitmesuguseid muid figuure. Need kõnelevad oma aja ning loomiskoha tavadest ning maitsetest. Surikuju ümbritses tekst, mis oli võetud suure reede või suure laupäeva troparitest, nurkades kujutatud neli evangelisti või nende sümbolid liitsid ikoonil kujutatule Paasa rõõmusõnumi.

Hiliskeskajale oli iseloomulik ülipeen „nõelaga maalimine” – pinna ning näoilmete kunstipärane üleschitamine nõelapistet suunda muutes. 17. sajandi stiil muutus rikkalikumaks ja värvikamaks. Varasemate vene surikujude eeskujud võeti bütsantsi tekstiilidest, kuid hiljem saadi mõjutusi ka rahvuslikust tikandist. Sel ajal Venemaal mõjutatud läänelik kunst väljendub barokses taimornamentikas, akadeemilise kunsti ideaalid kajastuvad Kristuse ja pühade inimeste õlivärviga naturalistlikult maalitud kujutistes. Uued, temperas puule maalitud surikujud, näitavad tagasiminekut bütsantsi traditsiooni juurde. Nende keskset kujutist ümbritseb kangas, mis viitab sidemele vanade tekstiilikoonidega.

Kasutatud allikad:

Ikoonimaalari, 1/2005

Vladimir Sokratilin, Valamon Kansanopisto

S. Samon, S. M. Salasoo, Vaimuliku Seminari materjalid, Stockholm, 1988

Soomakeelsed allikad tõlkinud Terje Palli

**REHABILITATSIOON
LÄBI PALVE**
**Õigeusu kaplaniteenistusest
Tartu Vanglas**
Munkpreester Eelija (Ojaperv)

„Kõik on pattu teinud ja jäänud ilma Jumala aust,” ütleb paganate Apostel Rooma kirjas (3:23). Mõned satuvad siin maailmas ilmaliku kohtu otsusel oma tegude tasuks vangikongi – näiteks need, kes tapavad või varastavad (loomulikult eeldusel, et korra kaitsjad nad tabavad); kurjanduvad ja abielurikkuvad samas jäävad vabadusse. Aga ei ole siinse kirjutise asjaks lahti seletada Jumala äraarvamatat kohtumõistmisi, otsustav on hoopis see, et nii mõnigi jõuab välise vabaduse kaotanult meelega paranduseni ja saab kõigevägevamalt kingiks sisemise vabaduse, mida siis kaplaniteenistusse seatud vaimulikud – ja õieti kõik kristlased (meenutades vabatahtlike Jumala Sõna kuulutajate, tihti tavaliste koguduseliikmete tööd vanglakaplanaadis!) – toetada ja kasvatada saavad. Tänapäevase õigeusu kaplaniteenistuse keelepruugis kutsutakse sedasinast kurjast lahtiütlemisega algavat ja edasi Jumalariigi poole viivat teed rehabilitatsiooniks läbi palve.

Tartu Vanglas on sel kirikuaastal (see on septembrist 2006) EAÕK vaimulikest ametis ülepreester Johannes

Õigeusu kaplanid justiitsministeeriumis: vasakult munkpreester Eelija (Ojaperv), preester Roman Tsurkan ja Jumalasünnitaja ikoon „Leevenda mu kurbust”, ülepreester Johannes Kesküla.

Foto: kaplan Üllas Linder

bepäeval 25. märtsil 2007 üle preester Roman Tsurkan. Just selle pühakuju valimist põhjendades ütles isa Roman, et Jumalasünnitaja ikoon „Leevenda mu kurbust” on Vene vanglates saanud armastatuimaks ikooniks vangide seas – tema ees palvetades leitakse ka kõige meeletikumad olukorras lohutust ja abi. Kaitse, oh kõigepüham Valitsejanna, meid kõiki!

USUÕPETUSLIKKE KÜSIMISI

Preester Tihhon Tammes

Mõned ütlevad, et pühapäeviti ja ka laupäeviti ei ole õige laskuda põlvili. On see ikka tõsi? Kuidas siis veel meicsugused patused peaksid Jumalat austama?

Foto: Gennadi Baranov

Laupäeviti ja pühapäeviti ei lasku me tõepoolest põlvili. Samamoodi nagu me ei lasku põlvili kogu paasapäeva kestel ja teistel suurtel pühadel. Seda sellepärast, et neil päevil me tähistame ja elame läbi suuri ja pühasid Lunastustöö sündmusi, mille läbi hea ja inimesearmastaja Issand on meid toonud välja patuorjusest ja teinud meid mitte ainult oma sulasteks, vaid koguni oma lasteks. Aga lapsed ei lasku oma isa ees põlvili nagu orjad, vaid seisavad püsti. Kuna pühapäev ja laupäev on otseselt paasapäeva iseloomuga päevad, mil kogu Kristust armastav rahvas tähistab alandliku tänutunde ja vaimuliku rõõmuga meie lootuste täitumist Issandas ja ülestõusmises, siis ei ole kellelgi õigust seda põlata ei paastu ega kummardustega, mille jaoks

on meile antud kogu ülejäänud nädal ning eriti kolmapäev ja reede.

Aga paasa-perioodil me ju ei paastu isegi mitte nädala sees?

Jah, alates paasapäevast kuni Püha Vaimu maha tulemise pühani me ei paastu ega põlvita, nagu eelpool juba öeldud sai. Ülejäänud ajal aga peab iga tõsine püüdleja seatud paastusid (mille hulka kuuluvad igal nädalal kolmapäev ja reede) ühes sellekohaste kummardustega.

Aga kui pühade ajal keegi mõne raske patu sisse langeb?

Kui nüüd keegi tõesti neil pühadel päevadel juhtub mõne raske patu sisse langema, ka siis on õigem, et ta hingevaluga pühapäeva õhtuni või pühade lõpuni ootab, enne kui kummardusi tegema hakkab. Et aga selliseid olukordi vältida, püüdke iga kristlane olla ettevaatlik ja tasane, nagu seda Isad oma nõuannete läbi seadnud on, eriti mis puudutab pidutsemist ja sugupoolte vahelisi suhteid. Täpsemaid juhiseid, mida sellistel juhtudel keegi tegema peaks, saab igaüks oma vaimuliku isa käest, kel on armuand majandada igat juhtumit eraldi tema hoolde usaldatute pääsemiseks.

Aga kas see ikkagi Jumala suhtes solvav ei ole, kui Tema ees ei põlvitata?

DIAKOONIA-LAAGER MOOSTES

Anti Sõlg

Mis on üldse diakoonia? Kas me saame sellest mõistest aru?

Diakooniatöö on meie Kirikus võrdlemisi uus nähtus ja selle sisu pole kõigile veel kaugeltki selge. Kuna sügisel täitub alles aastake ajast, mil meie pisikeses Kirikus sellega tõsisemalt tegelema hakati, võiks öelda, et see töö on alles imikuseisuses.

Diakooniat on püütud defineerida kui keskendumist kriisile kuni selle lõppemiseni, rõhutades, et see on suunatud mitte ainult usklikele, vaid kõigile inimestele. Isa Juha on ütelnud, et diakoonia on armastustöö ligimese heaks. Isa Rafael lisab, et diakoonia hõlmab ilmalikku valda. Meie lipukirjaks võiks olla: märka, halasta ja anna lootust. Olgem siis seeläbi justkui abistavad samaarlased, mitte kui hoolimatult möödakäijad!

30. märtsist kuni 1. aprillini toimus EAÕK kolmas diakoonialaager Põlvamaal Moostes. Ka ilm soosis igati neid kauneid päevi.

Reedel, 30. märtsi pärastlõunal kogunesid Mooste mõisa linamajas meie kiriku viis „diakonissi” ja seitse „diakonit”. Et olla osaduses, mõeldi veel kord läbi diakoonia mõiste ja mõte ning paastuda ja palvetada kõige väetimate ja nõrgemate eest.

Koht, Mooste mõis, oli suurepärase valik. Mooste asub Tartu–Petseri maantee ääres ja seal elab umbes 450 inimest. Alevikus on kaks järve: Mooste järv (ca 10 ha) ja Linnajärv (ca 3 ha). Lisaks sellele mitmed linaleotustiigid, sest Mooste on kuulus oma linatööstusega. Ka nõukogude ajal jätkus linanduse traditsioon, sest seal asus koondise Eesti Maaviljelus linakasvatuse sektor ja linaseemnejaam. Ka valla lipu- ja vapilegendil on kirjas, et lipukangast ja va-

pikilpi sümboliseerivad kolm sinist linaõit.

Moostet on esmakordselt mainitud 1242. aastal ja esimene mõis (Moisekatz, mis tähendab tõlgituna mõisakassi) asutati sinna 16. sajandil Poola võimu ajal. Viimane mõisakompleks on rajatud 20. sajandi algul parun Eduard Georg von Nolkeni poolt ja see on praeguse Eestimaa territooriumil üks uuemaid ja võimsamaid. Enne von Nolkeneid on Mooste mõisa omanikeks olnud veel von Münnichid, von Stryckid ja von Numersid.

Esimese päeva õhtut aitas sisustada Isa Tihhon, kes rääkis õlitamise salasusest ja patust. Igaüks sai ka võimaluse ennast lühidalt tutvustada. Vestlusõhtu oli sisukas, huvitav ja konstruktiivne, kestes päris hiliste õhtutundideni.

Laupäeva hommikul oli laagrilistel võimalus osaleda Võõpsu palvemajas jumalateenistusel, mis algas pihisalasusega, jätkus õlitamisega ja kulmineerus armulauaga. Pärast teenistust olime kõik kutsutud ühisesse kohvi- ja teelauda, kus saime rõõmsas osaduses vahetada mõtteid ja kogetut.

Tagasiteel Moostesse põikasime korraks Röpina Püha Sakariase ja Elisabeti Kirikusse. Kuna seal toimus just matusetalitus, siis saime uudistada ja vaadata kiriku aeda ning ümbrust.

Moostes tegime pealelõunal pisikese jalgsimatka. Tutvusime järvede ja tükidega, mõisaansambli hoonestusega, pildistasime ning vahetasime muljeid.

Hilislõunal külastasid meie laagriseltskonda ülipühitsetud metropoliit Stefanus ja arhidiakon Justinus. Ühises söögilauas räägiti koguduste elust-olust ja eelseisvatest ülestõusmispühadest.

Pärast õhtupalvust istuti taas (ümar)laua taha, et arutleda teemal „Mis on rõõm?” Vestlusteema oli jätkuks talvisele Tooraku laagriteemale „Mis on õnn?” Kõlama jäi mõte, et rõõm peitub sageli pisikeses asjades, isegi selles, kui keegi märkab teise õe või venna mõnda vooruslikku iseloomomadust.

Pühapäeval, palmipuudepäeval, olime piiskoplikul liturgial pisikeses ja kenas Kähri Peaingel Miikaeli kirikus. Kui

Oma Loojat ja Jumalat austab inimene sellega, kui ta võtab vastu Issanda kutse ja käib Tema eeskuju järel, elades ausalt ja Kristuse-nimelisele olendile kohast elu. Sellega täidab ta Püha Vaimu abil eesmärgi, milleks ta loodud on: elada ühenduses oma Eluallika ja Issandaga ning saada Jumala enda järgi loodud olevusest ka Tema sarnaseks. Sellega austab Ta Jumalat tõeliselt, olemuslikult. Ilma Risti enese peale võtmata ei ole see meil, langenutel, kes me pattude rooja läbi „Jumala järgi” loodud kuju eneste sees ära mustanud oleme, aga võimalik. Kui nüüd inimene tunneb oma südames, et ta on ise ennast Jumalast ja Tema armust ära pööranud, ise ennast Temast ilma jätnud, siis ongi kahetsus ja oma pattude tundmine see, mis teda põlvili kisub ja teda oma Loojat anuma sunnib, et Too talle ta pattude võla kingiks, tema üleastumistest mööda vaataks ning teda Enese juures peaks kui üht oma sulastest, sest rohkemat ei ole ta väärt. Kirik ja teenistused aga ei ole mitte Risti kuju, vaid Ülestõusmise ja Taevase Kuningriigi kuju ja eelmaitse, kuhu me kahetsuse läbi Issanda abiga jõuda võime. Seepärast on Jumala suhtes kohasem ja austavam suurte pühade ajal ja liturgiasteenistusel „vaga meelega” ning tänutundega kõigi nende headuste Kinkija ees püsti seista. Just nii, nagu seda on seadnud pühad Isad ja kutsus üles tegema Kristuse Diakon. Seda, mis „on õige ja kohus”, õppigu aga igaüks Issandas ise, kuulates ja elades läbi liturgiasteenistuse palveid ning järgides oma vaimuliku isa juhatusi.

Jerusalemmas tervitas rahvas Oma Issandat palmiokstega, siis Põlvamaa tingimustes olid selle sündmuse puhuks kohased kenad õitsvad pajuoksad. Nii mõnelgi laagrilisel oli õnn viibida esmakordselt piiskoplikul liturgial. Pärast jumalateenistust saime taas olla ühises osaduses. Kohaliku koguduse õed-vennad pakkusid sooja maitsvat suppi, värsket kasemahla ja muudki suupärast.

Kahjuks möödub diakoonialaagrites aeg alati märkamatult... Jõudsime Mooste mõisa vahel veel pisukese tiiru teha ja juba oligi nukravõitu koju sõiduaeg kätte jõudnud.

Täname südamest laagri ettevõtlikke korraldajaid-söögi-valmistajaid Leenat ja Avot, kes pakkusid suurepärase ja kauaks meelde jääva nädalalõpu!

Järgmise diakoonialaagri igatsus ja ootus algas juba koduteel...

Fotod: Margus Lepvalts

Foto: Gennadi Baranov

ВО ВРЕМЕНИ И ВНЕ ВРЕМЕНИ. Кино: от воображаемого к проявлению

Кино... В нашей аудиовизуальной цивилизации кино все чаще играет главную роль, поскольку его можно назвать **тотальным искусством и искусством для всех**. Это искусство самой современной техники, способное внушить теплое чувство причастности, остающееся по ту и другую сторону языка:

когда оно достигает наивысшего развития и становится настоящим творчеством (которое является причастным и в известном смысле брачным), то кажется открытой литургией мировой, но совсем не уравнивающей культуры. Каждый народ, каждая местная культура со своим наследием может выразить себя в кино, становясь универсальными и непосредственно касаясь внутреннего мира, а иногда и сердца десятков тысяч зрителей. Так, как это было с историческими фильмами Курасавы или фильмом Тарковского о Рублеве.

Именно поэтому мы можем говорить одновременно о кино и христианстве. Ибо жизнь человека прежде всего и по сути своей – созерцание Бога; ибо христианство прежде всего – религия «лиц»; ибо кино, чье возникновение и развитие совпало с возникновением и развитием абстрактного искусства, возвращает нам восхищение творением и предметами, и прежде всего лицами, особенно человеческими: крупный план как немой язык, взгляд, тишина, призыв.

Но не будем все же забывать о нюансах. И масштабах.

В Христовом Свете мы действительно видим свет. Вспомним случай со слепым (Мк. 8, 22–26): сначала он видит проходящих людей как деревья, но в итоге он полностью исцелен и видит все ясно.

Евангельские добродетели – это проводники Божественного света, каждая из них направляет в человека луч этого света <...> „Свет мира“ есть в то же время и „Свет жизни“, который освещает путь, ведущий человека в бессмертие и жизнь вечную. В человеческом мире свет и жизнь суть синонимы...».

Видехом Свет Истинный, прияхом Духа Небесного, – поем мы на божественной литургии: «Евангельские добродетели, – пишет прп. Иустин (Попович): это проводники Божественного света, каждая из них направляет в человека луч этого света <...> „Свет мира“ есть в то же время и „Свет жизни“, который освещает путь, ведущий человека в бессмертие и жизнь вечную. В человеческом мире свет и жизнь суть синонимы...» В этом нет ничего воображаемого: благодатное блистание света мы видим на иконах наших святых в виде сияющих нимбов.

Тогда как кино – искусство воображения, сновидения, которое очень часто **де-реализует**. Оно заменяет «шершавую» действительность и видение, требующее длительной и терпеливой аскетике, **ирреальностью, где можно видеть все, не переживая это на самом деле**: это пробуждает в нас желание быть чем-то, чего мы и сами настоящему не знаем, как и наше общество, чьи склонности оно отражает и усиливает, например, непреодолимую ностальгию, которая есть не что иное, как бесконечная пустая грусть. Что же такое, в конце концов, кино, этот краеугольный камень общества развлечений: зов de profundis или отрицание Бога?

Мы, христиане, особенно в настоящее время, не можем отказаться от духовной жизни, поскольку современному человеку необходимо дать чувство уверенности по отношению к трансцендентности и внутреннюю силу, которые жизненно необходимы при господстве искусства, науки, материи и машин.

Не можем ли мы, христиане, в нынешнее, пронизанное пасхальным светом литургическое время святой пятидесятницы, получающее ут-

верждение в празднике Святой Троицы, угадать возможности киноискусства, которое не пыталось бы **де-реализовать** существа и предметы, но **сюрреализовать их**, соединив творческое воображение и правильное поэтическое познание?

Ваш постхристианский век художники чувствуют себя достаточно свободными от христианства для того, чтобы использовать его в качестве чудесного источника для своих картин. Таким картинам успех обеспечен: во-первых, потому, что есть еще христиане, во-вторых, потому, что они сохраняются в нашей коллективной памяти, и наконец, потому, что они удовлетворяют ту смутную жажду, которая выражается в большой «ностальгии» киноискусства.

Если мы внимательно прочитаем место из Евангелия от Луки о путниках, шедших в Эммаус (Лк. 24, 13–36), в перспективе кино, то оно скажет нам: если образ и предназначение Христа непрестанно мерещатся киноискусству, то не будем бояться идти до конца со свободой, которая преследует последнее рабство, смерть.

Апостол Лука пишет: «Тогда открылись у них глаза, и они узнали Его. Но Он стал невидим для них» (Лк. 24, 31). Я понимаю это так, что единственное настоящее, которое стоит вкушать, это воскресение, когда Христос более не зрим так, как был зрим, так, как это смогли почувствовать путники в Эммаус.

Андрей Тарковский говорил, что творчество должно быть «проявлением», что фильм может иметь для автора и для зрителя очищающее духовное действие.

Пусть оно будет также – и особенно сегодня – **красотой преображения, прошедшей муку Креста, одним словом, красотой смерти и воскресения**.

+ Стефан,
Митрополит Таллинский
и Всея Эстонии

СЛОВО НА ОСВЯЩЕНИЕ ТАЛЛИНСКОГО КАФЕДРАЛЬНОГО ХРАМА ВО ИМЯ СВВ. СИМЕОНА БОГОПРИИМЦА И ПРОР. АННЫ ПРЕОСВЯЩЕННОГО МИТРОПОЛИТА АВСТРИЙСКОГО МИХАИЛА, ПРЕДСТАВИТЕЛЯ КОНСТАНТИНОПОЛЬСКОГО ВСЕЛЕНСКОГО ПАТРИАРХАТА

Foto: Gennadi Baranov

Преосвященный митрополит Таллинский и всея Эстонии Стефан! Ваше превосходительство, господин президент! Ваше превосходительство, господин премьер-министр! Честные представители Православных церквей! Дорогие отцы и братья!

Возлюбленный народ Божий!

Христос воскрес!

«Христос воскрес из мертвых, смертью смертью»

поправ и сущим во гробех живот даровав», и потому весь мир, и Эстония с находящейся в ее столице Таллине Православной Церковью полны радости, ибо вкусили воскресения. Эту радость еще более увеличивает праздничное освящение кафедральной церкви свв. Симеона и Анны. Этот святой храм снова исполняет свое истинное назначение – совершение православных богослужений – и к сегодняшнему дню завершены ремонтные работы.

Св. апостол Павел пишет: «Славится ли один член, с ним радуются все члены» (1 Кор. 12, 26), так и сейчас сорадуются с Вами, дорогой всечестной Архипастырь, с окружающим Вас духовенством и паствой православные Церкви всего мира, начиная с Великой и Святой Матери-Церкви Христовой в Константинополе, славного Вселенского Патриархата.

В этот святой и праздничный момент я имею честь представлять пресвятой Вселенский патриархат и

его Богом поставленного Предстоятеля, святейшего Вселенского патриарха Варфоломея, а также право передать его поздравления, посланные с братской любовью и уважением Вам, преосвященный Владыка, Архипастырю святой Эстонской автономной Церкви, властям этой благословенной страны, достопочтенному правительству Эстонии, и засвидетельствовать посланное патриархом эстонскому народу и всей здешней Православной Церкви, которая подвигом добрым подвизалась, исповедуя свою веру, честное благословение и отеческую любовь.

Православная Церковь Эстонии, многие годы под давлением обстоятельств не имевшая возможности действовать, но чья автономия была восстановлена Божией милостью и попечением Вселенского Патриархата, продолжала свой труд на духовном поле и сеяла семена евангельской вести в души православных Эстонии. Она исповедует православие сегодня, среди многих препятствующих этому обстоятельств этого мира,

утверждает свое стадо в несении жизненного креста и направляет его к воскресению, стоя в силе крестной жертвы и в свете воскресения лицом к лицу со всеми трудностями, которые мешают ее исповеданию; в этом ей помогают и государственные власти, соответственно своим полномочиям.

Константинопольская Мать-Церковь, помогавшая в 1996 году Православной Церкви Эстонии достичь духовного возрождения и поправления, а также установить церковное самоуправление, испытывает большую радость, видя ее сегодняшнее преуспевание с помощью Божией и символ этого преуспевания, которым в новейшей истории православного мира является и сегодняшнее освящение кафедральной церкви – сердца местной Православной Церкви.

В качестве представителя Славного Вселенского Патриархата и от имен ныне здесь предстоящих представителей Православных Церквей – древнего и славного Александрийского Патриархата и святых Кипрской, Греческой и Финской Церквей – передаю Вам, преосвященный архипастырь, сердечные приветствия Его Святейшества, Вселенского патриарха Варфоломея и Его святого Синода, а также Его Блаженства, Александрийского патриарха Феодора, Его Блаженства, Кипрского архиепископа Хризостома, Его Блаженства Греческого архиепископа Христула и преосвященного архиепископа Финского Льва, и желаю Вам, преосвященный Владыка, многая лета, преуспевания в Вашем архипастырском труде и служении, благостояния святой Православной Церкви Эстонии на пользу ее народа и всеправославного единства и признания, прежде

же всего во славу Пресвятой Троицы, от Которой исходит «всякое даяние и всяк дар совершен».

Преосвященный митрополит Таллинский и всея Эстонии Стефан!

От имени в Духе пребывающего господина нашего Вселенского патриарха Варфоломея преподношу Вам эту лампаду, чтобы на святом престоле этого храма горел неугасимый свет Христова Воскресения, вместе с сердечным пожеланием патриарха, чтобы с Божией помощью и по молитвам местных святых – Платона, Михаила и Николая – свет Христов светил всем, разгонял тьму и освящал бы дни и труды Вашего Преосвященства и жизнь Эстонской святой Церкви. Аминь.

БЕСЕДЫ СО СТАРИЦЕЙ ГАВРИЛОЙ

1. О предании в Руки Его

В лечебницу часто приходил некто, у кого болела рука. Я ходила делать ему массаж, но он не расслаблял руку. Я говорила ему: «Расслабь руку, чтобы я смогла работать...» А он не мог, держал ее напряженно. Тогда я говорила: «Несмотря на мое доброе желание, опыт и любовь, какую я имею к своей работе и к человеку, если вы не сделаете свободной вашу руку, я не смогу вам помочь». Я это наблюдала и поняла, что так и мы по отношению к Богу. Если сделаем себя свободными, тогда Бог из нас слепит то, что Он хочет. Даст нам столько благоприятных возможностей! Познакомит нас со Своими людьми! Мы преуспеем в жизни! И достигнем процветания во Христе, в Боге. Когда же мы следуем своей воле и говорим Ему: «Нет, не хочу», тогда Бог снова нам говорит: «Оставь себя свободным». – «Нет! Хочу это...» И поскольку Он создал нас свободными, говорит: «Э, если не хочешь, разбей головку свою!» И тогда с разбитой головкой придешь и скажешь: «Господи, прости меня, помилуй меня...» И пусть бы мы и пострадали так, но обратились бы и сказали Ему: «Господи, помилуй меня». Потому что даже и тогда, с разбитой головой, если у нас откроются глаза, будет хорошо.

2. О дружбе

Сестра, как мы можем понять, что кто-то является действительно нашим другом?

Человек должен быть много испытан, прежде чем ты скажешь, что он друг. Ты должна увидеть, имеет ли он чувство жертвы. Не за тебя, а вообще, за весь мир. Когда увидишь, что человек не имеет его, но эгоистичный, и все кружится около себя, тогда поймешь, что этот человек не друг тебе. Обрати внимание, что иной раз говоришь, например: «Ты не знаешь, вчера у меня так болела голова, что не могла читать...» – «Ах, и я так, и так, и так». И начинает говорить о своем, потому что его не интересует, головная боль твоя, а только его собственная, и потому он не может слушать тебя или кого бы то ни было другого.

3. О Любви, которая на Кресте

Крест есть символ самопожертвования за других. Так-то. Но эту жертву не ощущает тот, кто любит и кто отдает себя, чтобы помочь другим. Когда он дается Любовью, то это не означает, что человек дает ее, но это сама божественная Любовь, которая проходит через сердце. Он не ощущает, что совершает некую «жертву», потому что не осознает этого. Для него это – естественное состояние, оно ничем не изменяет его жизнь и не отражается на его здоровье. Напротив, он постоянно радуется, потому что является одновременно и дателем и приемником божественной Любви и Силы. Христос показал нам это Своей жизнью, Своим учением, Своим распятием и Своим Воскресением. Поэтому истинная любовь всегда на Кресте. Но одновременно радуется в Свете Воскресения.

И всегда остается на Кресте?

Всегда. Но человек не может оставаться на Кресте, если не имеет любви. Потому что Любовь имеет в себе семя жертвы. Невозможно любить без желания отдать. Так? И жертва, если идет до конца, бывает Крестом. Иной раз лица, которым отдаешь любовь свою, не поймут, и тогда ты остаешься одна с Богом. Но у Бога всегда есть Свои. И не бывает того, чтобы Он не прислал их к тебе. Не бывает. Потому что, когда ты стремишься жить по образу, как Он желает, сразу начнут приходить Его люди... Что скажешь? Я сама удивляюсь. Раньше нужно было выбирать друзей или подруг: «Придется ли тот или та по вкусу, подойдет ли по жизни и т. д.?» Сегодня у меня нет такой нужды. Кто

бы ни пришел сказать «добрый день», знаю, что он послан Богом, как воплощенный Ангел. Бог выбирает, кого послать.

4. О любви, о смирении

Любовь и смирение идут вместе. Когда любишь человека, не можешь быть эгоисткой перед ним. Возьми ребенка и мать. Брата и сестру. Отца и мать. Помню, когда я была ребенком при матери, которую я очень любила, и при отце, который был таким нежным и добрым, я не осмеливалась иметь свою волю, когда мой эгоизм желал что-либо... Только чтобы не огорчать их! Не потому, что я не хотела того или другого. Хотела. Но так же происходит и сегодня. Если я не делаю чего-нибудь плохого, означает, что я не хочу «огорчать» Бога. Не потому, что перед Ним дрожу. Потому что люблю Его. Я не пленник Божий. И не «сдалась», как бывает на войне. Я хочу приносить каждый день себя саму. Со всей моей любовью и всей моей волей, теперь, пока жива, сегодня, и да не явлюсь трупом послушания только. Говорю Ему: «Хочу то, что хочешь Ты, Боже мой». Не могу чувствовать иначе. Так же и с людьми. Хочу любить их от всего сердца и люблю. И меня совсем не интересует, что он за человек. Он – Человек. С сердцем, душой, разумом, как я. Конеч!

5. О Зависти

Геронтисса, что вы можете сказать о великом яде зависти?

Это большой червь. Очень злой червь. И он существует, поскольку мы во всем завидуем другому. Почему другой делает это? Почему он преуспел больше меня? Почему ему оказывают честь, а не мне? Почему другого? Однако, если мы поставим себя низко, тогда мы поразимся, если нам окажут честь... Это большое дело, и мы всю жизнь должны проводить в аскезе. Аскеза никогда не должна прекращаться. Ибо, видит ли нас начальник, или не видит, это все равно, т. к. нас видит Господь и Его не обманешь.

6. Когда мы не судим

Не следует судить. Но когда мы не судим, нас судят все. Это надо знать. Как-то мне довелось

проводить беседы о разных случаях, и, если заканчивала, говорили: «Но она не осуждала этих, не осуждала тех, не осуждала других и т. д...» Поняла? Тебя осудят, если ты не судишь.

Т. е. что нам нужно делать?

Именно это: не беспокойся, если тебя осудят

А если услышим, что осуждают других?

Не принимай участие в беседе.

7. О пяти языках

Сестра, какие это пять языков, на которых вы говорили в Индии и в Африке?

А! Расскажу вам их историю! Однажды там, где я была в Индии, оказался один иностранец, и он говорит мне: «Ты, может быть, хорошая женщина, но не хорошая христианка!» Говорю: «Почему?» – «Потому что столько времени здесь, и всюду ездешь только с английским. Какие местные языки знаешь?» Я говорю: «Не успеваю учить, потому что переезжаю с места на место, и пока изучаю один диалект, меня зовут в другое место. Знаю только «доброе утро – добрый вечер»». – «Э, ты не хорошая христианка! И не можешь совершать священную миссию!» Потому что, знаете, католики и протестанты изучают всегда местные диалекты... Тогда я сказала: «Господин! Что ты мне скажешь на это?» Так, от всей души я попросила его! И тогда говорю: «А! Я забыла сказать. У меня есть... пять Языков!» – «Да? Каковы же они, эти пять?» – «Первый – улыбка... Второй – слезы... Третий – прикосновение... Четвертый – молитва... Пятый – любовь... С этими пятью языками объезжаю весь мир!» И он вынул бумагу и записал! Так-то. С этими пятью языками ездешь по всей земле и весь мир – твой. Независимо от всего. Везде есть люди Божий. И не знаешь, что тот, кого ты видишь сегодня, завтра будет Святым.

8. О Браке

Сестра, что вы можете сказать о браке?

Кто вступает в брак, тот вступает как бы в монастырь. Потому что брак – священный. Это таинство Божие и церковное. Знаешь почему? Потому что от одних концов земли идет один человек и от других концов – другой, а сегодня они оба супруги. Как это произошло? По моему разумению, родиться, выйти замуж, умереть – отнюдь не в наших руках. Это установлено Богом. Итак, эти два человека стали супругами. Супруга своего ты должна считать игуменом... Почему? Потому что основа счастья в этом мире – перестать иметь свою волю, из-за эгоизма. Итак, когда мы перестаем иметь свою волю, и оба хотим слушаться воли Божией, тогда приходит благословение Божие.

Да, но сегодня браки не такие и живут не хорошо. Раньше что было? Иначе были вещи?

Так же было. Но не говорили, потому что считались с миром. Что скажет мир. Теперь это их не волнует...

Может, были более внимательны друг к

другу? Или, может, женщины были более выдержанные и терпеливые?

Не только это. С одной стороны, жена была более терпелива. Она была менее образована и не работала, и если бы ушла, то кем бы стала? Несвободной работой? Супруг же тогда не имел никакого сопоставления с женой, и не беседовал как равный с равным (как теперь, когда и она говорит, и он гневается, потому что теперь и она индивидуальность), хотя ее очень любил... За любовные отношения, за то, что она мать детей, и в остальном. Такое положение было тогда вполне нормальным. Я прожила два века! Тогда каждый знал... свое место. Достоинство. Без многих слов. Теперь что вижу? Теперь болтовня поглотила всех! Говорю всем замужним женщинам, которые сюда приходят: «Не разговаривайте! Не говорите, что вы делали, что думали, что скажете, куда ходили, как работали. Зачем вы говорите? Разве не знаете, что большинство мужчин хотят, чтобы вы только их слушали?» Нет? Э, тогда конец, кончилось!

Но сегодня существует и другая трудность. Чем больше родители любят друг друга, тем больше оснований ребенку думать, что и в его семье будет так, и когда увидит, что кругом делается, не позволит себе! Когда же грызутся родители между собой, то и ребенок готов к тому же. Потому что знает, что брак бывает таким... Вы поняли? К сожалению. Сегодня весьма немногие семьи выдерживают, потому что редкие супруги живут по Богу. Ибо Брак это Таинство. Нужно умереть, чтобы возродиться. Таинство, как Крещение. Если не возродишься в сердце другого, а другой в твоём сердце, тогда Бог отсутствует.

9. О терпении и нетерпении

Сестра, я заметила, что порой мы спешим в жизни, и часто бываем не терпеливы, когда видим, что Бог медлит услышать наши молитвы.

Нам нужно иметь терпение. Потому что Бог – в Вечности, и действует в Вечности. А мы ограничены в жизни условием семидесяти лет, спешим все увидеть поскорей. Потому что жизнь наша проходит быстро. Существует здесь только в одном мгновении вечности. И потом что произошло? Мы ушли из этой жизни. Но Бог действует в Вечности, и поэтому, порой, то, о чем мы молимся сегодня, можем получить, скажем, через тридцать лет. Так постепенно мы приобретаем опыт и прекращаем молиться... Ибо Он знает, что, где и когда дать нам. И тогда мы сидим настолько спокойно, что остальные называют нас равнодушными и безразличными. Но истина не в этом. А в том, что мы идем согласно ритму и воле Божией, и тогда уже не бывает тревоги. Помню, раньше у меня была тревога. Что будет? Как мне сделать? Когда поеду туда? И потом у меня был и эгоизм: увидеть результаты своей работы, осудят ли меня или скажут браво. Я ждала и беспокоилась и бывала в нетерпении, тревожилась и не знаю что... Теперь? Абсолютно ничего. Сажу спокойно и жду волю Его в своей жизни, каждый день. Я тебе уже говорила это. Каждое утро я «выдаю чек на предьявителя» Господу.

(Из книги «Подвиг любви»)

СТАРИЦА ГАВРИИЛА

Гаврилия Папайяни родилась в 1897 году в Константинополе в состоятельной греческой семье. В связи с «обменом населения» в 1923 году, семья переехала в Фессалоники. Она поступила в университет, но вскоре Господь призвал ее ко служению. Она переехала в Афины, жила там одна и работала в больнице. Позднее она выучилась в Англии на физиотерапевта и по возвращении в Грецию открыла собственную практику. В свободное время она беспрестанно творила Иисусову молитву и излечивала многих больных не столько посредством искусства врачевания, сколько силою молитвы.

В 1954 году скончалась ее любимая матушка, и это, по собственным словам Гавриилы, оборвало последнюю нить, которая связывала ее с нормальной вещественной жизнью на этой земле. Проводя в молитве ночи напролет, она сподобилась узреть исходящий от иконы Спасителя ослепительный свет. Спустя год она закрыла кабинет физиотерапии, раздала имущество бедным, и, следуя призыву Господа, отправилась в Индию совершенно без денег, в возрасте около 60 лет. Гавриила прибыла в Индию, имея с собой лишь одежду на себе и Библию. В Индии она в течение пяти лет бесплатно лечила и утешала больных и прокаженных. Она воздавала любовь всем, но при этом оставалась верна православию, соблюдала все посты и никогда не молилась вместе с иноверцами. В конце своего пребывания в Индии она 11 месяцев прожила отшельницей в Гималайских горах и окончательно почувствовала призвание к монашеской жизни.

В 1959 году она вступила в монастырь св. Лазаря в Бетании и по истечении трех испытательных лет была пострижена в монахини в Греции, на о. Патмос. Оставшиеся двадцать лет жизни Гавриила жила в монастыре и совершала миссионерские поездки. Три года она прожила в качестве миссионера в Восточной Африке и столько же в Индии.

В 1979 Гавриила переехала в Афины, где ей предоставили квартиру. Там она половину дня проводила в молитве, а оставшуюся половину принимала посетителей, исцеляя больных и осуществляя духовное руководство. В последние годы жизни она удалилась в затвор на о. Эгина, а затем на о. Лерос, где в 1991 году приняла великую схиму и на другой год почил о Господе.

Рассказывают о многих чудесах, прежде всего, об исцелениях, которые старица Гавриила совершала на протяжении жизни. Но самым большим чудом была она сама, ее всеобъемлющая любовь. Как сказал один из ее учеников, «Вся жизнь старицы Гавриилы была только хвалебная и благодарственная песнь Богу. Она стала жертвой всеожжения для Божией любви». Вместе с кротостью и мягкостью в ней сочеталось строгое подвижничество и исполнение Христовых заповедей. В жизни старица Гавриилы не было противоречия между молитвой и служением ближнему, созерцанием и деятельностью. Она полностью вверила себя Христовой любви и всегда делала то, что требовала эта любовь.

VESTLUSED EMA GAVRILIAGA

1. Usaldada ennast Tema kättesse

Mu kabinetis käis tihti üks inimene, kellel käsi valutas. Kui ma hakkasin talle massaaži tegema, tõmbus ta krampi... Ma ütlesin talle: „Lõdvestuge, et ma saaksin teie vaevust ravida!” Aga tema ei suutnud ja hoidis kätt endiselt krambis. Siis ma ütlesin talle: „Hoolimata kogu oma heast tahtest, kogemusest, armastusest oma töö vastu ja kõigest muust, ma ei saa teid aidata, kui te kätt lõdvaks ei lase.” Ma olen seda tihti märganud ja ma mõistsin, et samamoodi oleme me Jumala ees. Kui me usaldame ennast Tema kättesse, siis Ta saab meid vormida oma tahte järgi. Ta annab meile kõik vajalikud võimalused. Ta tunnistab meid oma lasteks! Me edeneme Elu teel! Ja me kasvame Kristuses, Jumalas. Kui me aga toimime omast peast ja ütleme Talle: „Ei, ma ei taha,” siis ütleb Ta meile uuesti: „Usalda mind, ära tõmbu krampi!”... „Ei, ma teen oma äranägemise järgi.” „Lõdvestu!” „Ei! Ma tahan niimoodi!” Ja kuna Ta on meid loonud vabana, siis lõpuks ütleb Ta meile: „Hästi, tee, kuidas tahad, kui sa endale kindlaks jääd, aga tea, et sa murrad kaela. Kui sa oled kaela murdnud, siis sa tuled minu juurde ja ütled: „Issand, andesta mulle, Issand, halasta mu peale.”” Loodame, et sel hetkel me suudame Talle seda ütelda. Isegi kui Ta viimasel minutil meie silmad avab, on see juba väga hea.

2. Sõprusest

Emal, kuidas võib teada, kas keegi on oma sõpruses süüas?

Et öelda, kas keegi on meie sõber, tuleb ta proovile panna. Sa pead nägema, kas tal on ohvrimeelsust. Mitte sinu suhtes, vaid üldiselt, kõigi suhtes. Kui sa märkad, et sellel inimesel pole ohvrimeelsust, et ta on enesekeskne ning keerleb alati enese ümber, siis sa mõistad, et ta ei saa olla sinu Sõber. Sa oled kindlasti märganud, et kui sa näiteks ütled: „Kui sa teaksid, milline peavalu mul eile oli. Ma ei suutnud üldse õppida”... „Aa! Minuga oli ka nii... Minuga oli ka naa...” Ta hakkab rääkima oma peavaludest, sest sinu omad ei huvita teda nii palju kui ta enda omad, ja just sel põhjusel ei pööra ta põrmugi tähelepanu sellele, mida sa ütled – sina või keegi muu.

3. Armastusest, mis on Ristil

Rist sümboliseerib eneseohverdust teiste eest. Kuid see, kes end teistele annab, neid armastab ja aitab, ei tunne ise, et see oleks ohverdus. Kui selline Armastus ennast annab, siis on see Jumala Armastus ise, mis tuleb andja südamesse – seda ei anna mitte inimene. Ta ei tunne mingit „ohverdust”, sest ta ei teadvusta seda üldse. Tema jaoks on see loomulik hoiak – tema elus ja tervises ei muutu midagi, vastu pidi, ta rõõmustab pidevalt selle üle, sest ta on korraga selle Jumaliku Armastuse, selle Jõu andja ja vastuvõtja. Kristus on seda näidanud meile oma elu ja õpetuse, oma ristisurma ja ülestõusmisega. Samamoodi on tõeline Armastus alati Ristil, kuid samal ajal on ta Ülestõusmise valguses.

...ja ta jääb alati Ristile?

Alati. Kuid Ristile ei saa jääda ilma armastuseta. Sest armastuses on eneseohverduse seeme. Pole võimalik armastada ja mitte olla valmis andma. Eks ole? Viimases järgus muutub eneseohverdus Ristiksi. Tihti teised ei mõista armastust, mida sa neile annad. Siis sa jääd Jumalaga üksi. Kuid Temal on alati Tema omad ja pole võimalik, et Ta ei saadaks neid sinu juurde. See ei ole võimalik. Kui sa lähened eluviisile, mida Tema sinu jaoks tahab, siis hakkavad Tema omad otsekohe sinu juurde tulema... Mis siin rääkida! Ma ise olen selle üle jahmunud. Kunagi ma pidin oma sõpru valima: „Mine tea, kas see sõber või sõbranna sobib minu eelistustega? Mu eluga?” Nüüd mul pole sellist tarvidust. Kes iganes tuleb ja ütleb mulle lihtsalt „Tere”, on Jumala saadik ning mul on isegi tunne, et ta kehastab inglit. Issand valib välja need, keda Ta läkitab.

4. Armastusest ja Alandlikkusest

Armastus ja Alandlikkus käivad käsikäes. Me ei saa olla egoistlikud, kui me armastame. Võtame näiteks ema ja lapse, venna ja õe, isa ja ema. Ma mäletan, kui ma olin väike, siis ma armastasin nii väga oma ema ja isa, kes olid nii õrnad, et ma ei julgenud midagi omast peast teha. Lihtsalt selleks, et neile mitte haiget teha, mitte sellepärast, et ma poleks tahtnud midagi teha. Praegu on samuti niimoodi. Ma ei tee kurja, sest ma ei taha Jumalale haiget teha. Mitte sellepärast, et ma kardan Teda, vaid sellepärast, et ma armastan Teda. Ma ei ole Jumala „vang” ja ma ei ole „alla andnud” nagu sõjas. Ma tahan anda talle iseennast. Kogu oma armastuse ja tahtega, sest ma olen praegu elus, ja mitte sellepärast, et ma oleksin kuulekas ori. Ma ütlen Talle: „Ma tahan seda, mida Sina tahad, mu Jumal.” Ma ei saa teisiti tunda. Ligimestega on samamoodi. Ma tahan kogu südamest neid armas-

tada ja ma armastan neid. Pole tähtis, kes see inimene on. Ma ei hooli sellest. Ta on inimene. Tal on süda, hing, vaim. Ta on nagu mina. Nii see ongi!

5. Kadedusest

Emal, mida te arvate sellest suurest mürgist, kadedusest?

See on üks kole uss. Väga halb uss. Seda sellepärast, et meid huvitab, mida teeb teine, ja mitte see, mida meie ise teeme. Miks teine teeb seda? Miks teine on võimekam kui mina? Miks teist hinnatakse, aga mind mitte? Miks teine? Aga kui me oleme alandlikud, siis meid üllatab, kui meid kuidagi tähele pannakse. See on väga tähtis teema, millega me peame läbi kogu elu tegelema. See tegelemine ei tohi kunagi lõppeda. Pole tähtis, kas asjassepuutuv inimene meid näeb või mitte, sest Issand näeb meid ja Tema ei saa eksida.

6. Mitte kohut mõista

Ei tohi kohut mõista. Aga... me kõik mõistame ju kohut. Seda tuleb silmas pidada. Kord ma rääkisin ühel kokkutulekul mõnest oma elusündmusest. Lõpuks ütlesid kohalolijad: „Aga see nunn ei mõistnud hukka ei ühtesid ega teisi.”... Saad sa aru? Kui sa kohut ei mõista, siis mõistetakse sinu üle kohut.

Mida siis tuleb sel juhul teha?

Täpselt nii: mitte vihastuda, kui sinu üle kohut mõistetakse.

Aga kui kuuled, et teised kohut mõistavad?

Ära võta kunagi sellistest aruteludest osa.

7. Viiest keelest

Emal, millised on need viis keelt, mida te rääkisite Indias ja Ameerikas?

Ma jutustan teile selle loo. Ükskord sattus Indias minuga samasse paika välismisjonär. Ta ütles mulle: „Sa võid olla tubli naine, aga sa ei saa olla tubli kristlane.” Ma küsisin: „Miks?” „Sest sa oled juba nii kaua siin olnud, liigud siin kogu aeg ringi, aga räägid ainult inglise keelt. Milliseid kohalikke keeli oled sa õppinud?” Ma vastasin talle: „Mul pole aega õppida. Ma käin ühest kohast teise ja murde õppimise ajal oodatakse mind juba mujal. Ma ütlen ainult „Tere” ja „Head aega”. Muud ei midagi.” „Ei, sina pole hea kristlane ja sa ei saa oma misjonit edukalt teha! Teate, katoliiklased ja protestandid õpivad alati kohaliku keele ära.”

Sel hetkel ma palvetasin: „Issand, anna mulle vastus!” Ma palusin seda kogu südamest. Siis ma vastasin: „Tead, ma unustasin sulle öelda... ma räägin viit keelt.” „Kas tõesti? Mis keeled need siis on?” „Esimene on armastus..., teine on pisarad..., kolmas on puudutus..., neljas on palve... ja viies on armastus.

Nende viie keelega saan ma igal pool hakkama!” Selle peale jahmus ta ja ütles: „Oota üks hetk. Ütle seda veel kord, ma kirjutan selle üles.” Ta võttis paberilehe, et seda üles kirjutada! Nii see ongi... Nende viie keelega saad sa igal pool hakkama ja kogu maailm on sinu päralt. Sa armastad kõiki ühtmoodi. Sõltumata nende religioonist või rahvusest. Sõltumata kõigest. Igal pool on Jumala inimesi. Ja sa ei või teada, kas see, keda sa praegu näed, pole homme mitte pühak...

8. Abielust

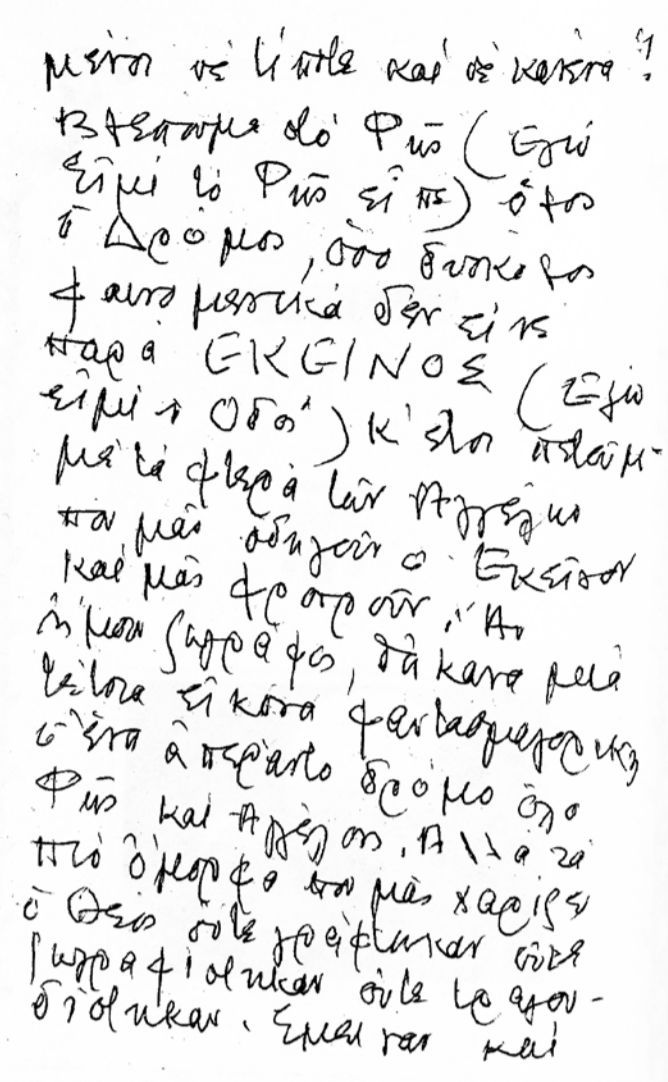
Emal, mida te abielust arvate?

Abiellumine on nagu kloostriisse astumine. Abielu on püha asi. See on Jumala ja Kiriku salasus. Tead, miks? Sest ühest maailma otsast tuleb üks inimene ja teisest maailma otsast teine. Nendest saavad mees ja naine. Kuidas? Minu meelest pole sündimine, abiellumine ja suremine päriselt meie enda teha. Selle üle otsustab Jumal. Need kaks saavad niisiis meheks ja naiseks. Sa pead pidama oma meest iguumeniks... Miks? Sest õnne aluseks selles maailmas on loobuda oma endat a h t e s t, egoismist. Kui me siis ei järgi enam oma tahet ja kui me mõlemad tahame järgida Jumala tahet, siis tuleb meile kogu Issanda õnnistus. *Jah, aga tänapäeval ei ole abielu selline, abielu pole harmooniline. Kuidas vanasti oli? Kas siis oli teistmoodi?*

Siis oli samamoodi. Kuid seda ei näidatud välja. Mõeldi teiste arvamusel peale: „Mida teised arvavad?” Tänapäeval selle pärast enam ei muretseta.

Võib-olla oldi siis ettevaatlikumad? Kas naised olid sallivamad, kannatlikumad?

Asi polnud ainult selles... Muidugi oli naine kannatlikum, vähem haritud, ta ei käinud tööl. Kui ta oleks kodunt ära läinud, mis siis oleks temast saanud? Mittevabakslastud ori? Mis mehesse puutub, siis ta ei suhelnud oma naisega ei tülitseks ega muul ajal nagu võrdne võrdsega – nagu see on tänapäeval, kui naine räägib ja mees vihastub, kuna naine on samuti inimene... Aga mees armastas naist väga; oma „vahekordade” pärast, sellepärast, et naine oli ta laste ema. Mis ülejäänusse puutub, siis... mees elas oma elukest! Selline olukord oli toona täiesti tavaline. Mul on olnud õnn elada kahel sajandil. Tollal oli igapäev oma koht ja väärikus, sõnu pruugiti vähem. Mida ma aga praegu näen? Lobisemine tapab kõiki! Asjata kordan ma naistele, kes minu juurde tulevad: „Ärge rääkige! Ärge ütlege, mida te tegite, millele mõtlesite, kus te käisite või kuidas te töötasite... Milleks rääkida? Kas te ei tea, et enamikule meestest meeldib, et hoopis neid kuulatakse?” Kas pole? Aga mis teha! Tänapäeval on veel üks suur raskus. Mida enam vanemad ühte hoiavad, seda enam usub laps, et tema abielu hakkab kulgema samamoodi nagu tema vanematel. Aga nähes halba, mis tema ümber toimub, pole tal enam julgust midagi muuta! Aga kui vanemad üksteist lõhki kisuvad... siis on ka laps valmis selleks... et ta saab lõhki kistud! Sest ta teab kahjuks, et abielu on kord selline... Saate aru? Tänapäeval peavad vähesed abielud vastu, sest harva juhtub, et abielupaar on Jumala s. Abielu on sakrament. Selleks, et taas sündida, pead sa

„Valgus on tee. See on kõige ilusam kingitus, mis Jumal on meile andnud”. Emal Gavriilia kiri raamatust „Armastuse askees”.

surema. See on sakrament nagu ristiminegi. Kui sa ei taassünni teise südames ja teine sinu südames, siis ei ole Jumalat kohal.

9. Kannatlikkusest ja muretsemisest

Emal, ma olen märganud, et me oleme tihti väga hõivatunud ning et me oleme kannatamatud, kui näeme, et Jumal ei täida meie palveid.

Tuleb olla kannatlik. Sest Jumal elab Igavikus ja Ta tegutseb Igavikus. Meie eluiga aga piirdub, ütleme, seitsmekümne aastaga ja me kiirustame, et kõike ja kiiresti näha. Sest meie elu möödub ruttu. Meie elu on siin vaid viiv Igavikust. Ja mis pärast saab? Meie elu saab läbi. Aga Jumal tegutseb Igavikus ja mingi soov, mille täitumist me tänasime, võib tihti täituda näiteks alles kolmkümmend aastat hiljem. Niimoodi me omandame vähehaaval kogemust ja lakkame soovimast... Sest Tema ainsana teab, millal, kus ja kas me midagi saame. Niimoodi me jääme siis rahulikuks. Teised võivad meid pidada tuimaks või ükskõikseks. Kuid see pole tõsi. Me lihtsalt kõnime Jumala rütmis, Tema tahte järgi ning muretsemist siis enam ei ole... Ma mäletan, kuidas ma vanasti muretseisin: „Mida ma nüüd teen? Mis edasi saab?” Ma olin ka nii enesekeskne, et tahtsin näha oma töö tulemust: kas mind laidetakse või kas mind kiidetakse. Ma muretseisin selle üle üksjagu, ja ma olin kannatamatu... Aga nüüd? Sugugi mitte! Ma olen rahulik ja ootan Jumala tahet oma elus, iga päev. Ma juba ütlesin sulle seda. Iga päev ma annan Issandale valge paberilehe, lasen Temal otsustada...

Raamatust „Armastuse askees”. Koostaja: D. Georgiu. Kreeka Thessaloniki: TALANTO

Emal Gavriiliast

Gavriilia Papayanni sündis aastal 1897 Konstantinoopolis varakas kreeka peres. 1923 kolisid nad „rahvastiku vahetuse” korras Thessalonikisse. Gavriilia astus seal ülikooli, ent kuulis Kristuse kutset ja läks Ateenasse, elades seal ükski ja töötades haiglates. Hiljem õppis ta Inglismaal füsioteraapiat ning avas Kreekasse tagasi tulles oma praksise. Vabal ajal luges ta lakkamata Jeesuspalvet ja tegi paljusid terveks mitte niivõrd arstikunsti, kuivõrd palve abil.

1954 suri tema armastatud ema ja see katkestas Gavriilia enda sõnul tema viimased sidemed ainelise eluga maa peal. Palvetades kogu öö nägi ta Kristuse pühakujast kiirgavat imelist valgust. Aasta jooksul pani ta oma füsioteraapiakabineti kinni, jagas raha vaestele ja läks, tundes jällegi Kristuse kutset, pea-aegu kuuekümnendaastase ja täiesti vaesena Indiasse. Gavriilia jõudis Indiasse, kaasas ainult ühed riided ja piibel. Ta jäi sinna viieks aastaks, andes tasuta arstiabi vaestele ja pidalitõbistele. Ta näitas üles armastust kõigi vastu, kuid jäi kindlaks oma usule, pidas kõiki paaste ega palvetanud kunagi koos muu-usulistega. Indias-oleku lõpupoole veetis ta üksteist kuud erakuna Himaalaja mägedes ja tundis siis lõplikult kutsumust nunnaeluks.

1959. aastal astus Gavriilia Betaania püha Laatsaruse kloostriisse ning ta pühitseti kolmeaastase katseaja järel nunnaks Kreekas, Patmosel. Oma järelejäanud kaksikümne eluaastat elas ta vaheldumisi kloostri või käis ringreisidel, kõnelemas ja misjonitööd teemas. Kolm aastat elas ta misjonärina Ida-Aafrikas ja sama kaua Indias.

1979 kolis ta taas Ateenasse, kus talle anti korter kasutada. Seal veetis ta pool päeva palves, teise poole aga võttis vastu külalastajaid, ravidest haigeid ja andes vaimulikku juhust. Viimastel eluaastatel läks ta eraklasse alguses Egina ja seejärel Lerosse saarel, kus ta pühitseti aastal 1991 suurde skeemasse ning kus ta järgmisel aastal Issandas uinus.

Jutustatakse paljudest imedest, eeskätt tervendamistest, mida ema Gavriilia oma elu jooksul tegi. Kõige suuremaks imeks oli aga ta ise, tema kõikehõlmav armastus. Nagu ütles üks tema õpilastest: „Kogu ema Gavriilia elu oli üksainus ülistus- ja tänulaul Issandale. Temast sai põletusohver Jumala armastusele.” Tema maheduse ja avatusega käis kaasas range askees ning Kristuse käsusõnade täitmine. Emal Gavriilia elus ei olnud vastuolu palve ja ligimese teenimise, sisevaatluse ja tegevuse vahel. Ta jättis end täielikult Kristuse armastuse hoolde ja tegi alati seda, mida see armastus nõudis.

Noorte Liit käis külas Kohila kogudusel

Preester Jüri Ilves

Jätkates koguduste külastamise traditsiooni, käis 12-liikmeline Noorte Liidu grupp 29. aprillil külas Kohila kogudusel.

Kell 10 alanud jumalikul liturgial teenisid koguduse esipreester isa Mattias Palli ja isa Jüri Ilves. Pidulikul paasaaja liturgial palvetati eesti ja kirikuslaavi keeles, kuna Kohila kogudus on kakskeelne.

Pärast liturgiat mindi kogudusemajja, kus nautiti ühiselt pidusöömaaga. Isa Jüri Ilves tutvustas Noorte Liidu tegemisi, tegutsemise põhimõtteid ja üritusi. Pikemalt peatuti perelaagri ja noortepäevade temaatikal.

Rõõm oli tõdeda, et koguduse juures on olemas väike hulk aktiivseid noori, kellest osa laulab ka kirikus.

Meie järgmine väljasõit toimub Rāpinasse. Kuupäev on esialgu lahtine.

Foto: Margus Lepvalts

Lauluhuvilised said kokku Haapsalus

2. juunil Haapsalus toimunud laululaagrisse tuli kokku rõõmus seltskond Saaremaalt, Pärnumaalt, Kohilast, Tallinnast ja Haapsalust. Koorijuhhi Terje Palli käe all õpiti õigeusu ja kopti kiriku laule eri rahvastelt.

Tutvuti ka suvise Haapsaluga, mis praegusel õiterohkel ajal pakub kaunist vaatamist. Üheskoos tõdeti, et taolised kooskäimised on südantsoojendavad, õpetlikud ja võimaldavad uusi tutvusi.

Eesti Õigeusu Noorte Liidu lähiaja tegevuskava

Perelaager

2.–7. juulini toimub Karulas meie igasuvine perelaager, mille läbiv teema on „Perekond”.

Palvuste, sportliku tegevuse, perekondlike võistluste, perekondliku maastikumängu, ekskursiooni jms kõrval on igal päeval vestlusringid nimetatud teemal. Vestlust juhivad meie vaimulikud.

Perelaager on mõnus puhkus ja vaheldus igapäevarutiinile, kus saame üheskoos olles omavahel tuttavaks.

Osavõtutasu on 300 kr. Kui ühest perest on tulemas kolm ja rohkem inimest, on tasu 250 kr inimese kohta.

Osavõtust anna teada hiljemalt jaanipäevaks e-mailil jyri@eonl.ee või telefonil 5673 0738.

EAÕK noortepäevad „Orthofest 2007”

Meie eelmise suve peasündmus oli palverännak Setomaal. Sel suvel on suurürituseks esimesed õigeusu noortepäevad.

9.–11. augustini korraldab Eesti Õigeusu Noorte Liit Põltsamaal esimesed õigeusu noortepäevad „Orthofest 2007”. Ürituse korraldamist õnnistab metropoliit Stefanus, kes viibib ka ise kohal.

Päevade programmis on palju põnevat – kontserdid, kus esimesel öhtul astub festivali külalisena üles laulja Tõnis Mägi, noorte rockbändid Somnus ja Krõpsuga Ketsid ning külalisena ansambel Outset Nõmme baptistikogudusest. Teisel öhtul esineb Põltsamaa luteri kirikus vaimulikku rahvamuusikat viljelev ansambel Triskele. Järgneb folgiõhtu kultuurimajas, kus astuvad üles Kreete Mägi, Kadri Ilves, preester Sakarias Leppik pojaga, Setumaa noored muusikud jne. Töötavad õpitoad, toimub vaba öhtu lauludega, sportlik mäng jalgpalliväljakul, palvused jm.

Osalemistasu enne 10. juulit registreerunutele 150 ja hiljem liitunuile 250 krooni.

Osalemissoovist anna aegsasti teada: keskus.eaok.ee; jyri@eonl.ee; festival.eonl.ee või telefonil 56 730738

Festivali ajakava:

Neljapäev, 9. august

17.00 registreerumine kirikus
18.00 päevade avamine ja öhtupalvus kirikus
19.00 öhtusöök algkoolis
20.00 kontsertprogramm kultuurimajas (Tõnis Mägi, Krõpsuga Ketsid, Outset, Somnus)
01.00 öökohvik, vaba lava

Reede, 10. august

8.30 äratus
9.00 hommikupalvus kirikus
9.30 hommikusöök algkoolis
10.30 metropoliit Stefanuse tervitus algkoolis
11.30 sportlik tegevus staadionil
13.30 lõuna algkoolis
14.30 õpitoad kultuurimajas
17.00 vestluspaneel (organisatsiooni tutvustamine) kultuurimajas
19.00 öhtusöök algkoolis
20.00 Triskele kontsert luteri kirikus
21.30 folgikontsert ja vaba lava kultuurimajas
23.30 armulauaks valmistumise palved kirikus

Laupäev, 11. august

9.00 äratus
10.00 liturgia, päevade lõpetamine kirikus
12.00 lõuna algkoolis
13.00 asjade kokkupanek, korrastamine, lahkumine

Kontsertõhtute sõnaline juht on preester Sakarias Leppik.

Et hõlbustada infovahetust, oleme loonud uue meililisti. Sellega liitumiseks saada tühi kiri aadressil: noorteliit-subscribe@googlegroups.com Listiga liitudes saad alati värsket teavet meie ürituste kohta.

EÕNLi koduleheküljel on vaatamiseks ja foorum osalemiseks aadressil: www.eonl.ee

Noortepäevadel Soomes

Mikk Sarapik

Ingmar Kasser ja allakirjutanu osalesid 20.–22. aprillini Soome Õigeusu Noorte Liidu aasta suurüritusel, mis toimus sel aastal Kuopios.

Foto: Roland Põllu

Sõitsime sinna Helsingist koos isa Juha Hirvoneniga. Kuna sõit oli pikk, jäi meil vestlemiseks palju aega. Saime teada palju uut Soome Noorte Liidust ning nende tegemistest. Meid võeti vastu väga külalislahkelt ja majutati koos vaimulikega hubasesse hotelli. Suhtlesime võimalikult palju soome noortega ja võtsime osa kõigist päevakavas olevatest üritustest, mille hulka kuulusid ka näiteks kinoskäimine ja kohaliku kirikumuuseumi külastamine. Muuseum oli väga huvitav, samas majas elab ka Soome peapiiskop Leo. Laupäeva öhtul tegime kaasa ristikäigu läbi Kuopio linna, mis oli väga omapärane elamus, kuna sellest võttis osa peaaegu 300 noort.

Pühapäeva hommikul toimus piiskoplik liturgia, millel teenis peapiiskop Leo ja arvukalt preestreid.

Jäime oma reisiga ülimalt rahule. Oleme väga tänulikud soomlaste külalislahkuse eest ja kutsusime neid ka meie Noorte Liidu tulevatest üritustest osa võtma.

Noorteliit külas Kohila kogudusel.

Laululaager Haapsalus.

Fotod: Margus Lepvalts

OÜ EAÕK Varahaldus otsib oma meeskonda kogenud **juhiabi/assistenti.**

Palun saada oma sooviavaldus koos CV ja omapoolse palgasoovi ning selgitusega, miks just Sina oled parim sellele ametikohale e-mailile: margus@eaok.ee või postiaadressile: OÜ EAÕK Varahaldus, Wismari 32, Tallinn 10136.

Avalduste laekumise tähtaeg on **21. juuni 2007.** Vaata ka kodulehekülge www.vara.eaok.ee